

САОДАТ

1925 йилдан чиңа бошлаган

6
2025

ДИЛГА ОРОМ
СУХАНДОН

Муяссар Тиловова
ЛАЙЛАК УЯСИ

**Халоскор
МАЛИКА**

Зилола
Хұжаниёзова:

**"ОНАМ ЙҰЛЧИ
ЮЛДУЗИМ ЭДИ"**

СЕВИМЛИ СУХАНДОН БИЛАН ЮЗМА-ЮЗ

**Дилором
Умарова**

Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган маданият
ходими

Муаззза Шарқ юлдоши сенинг покида жонингда

"ОҚИЛА АЁЛЛАР" ОДАМЛАР ОРАСИДА

Республикамизнинг барча ҳудудларида "Оқила аёллар" ҳаракати бир хил ном билан юритилади. Аммо ҳар ҳудуднинг ижтимоий ҳолатидан келиб чиқиб уларнинг вазифаларида ўзига хос ёндашувлар кузатилади. Вақти-вақти билан ўтказилаётган ҳаракатга тегишли йирик анжуманларда натижалар билан бирга ўзига хосликларга ҳам эътибор қаратилади, бу ўз навбатида тажриба алмашишлар, ўргатиш, ўрганишлар учун асос бўлади.

Тошкент вилояти Нурафшон шаҳрида ўтказилган "Оқила аёллар" ҳаракати республика форумида ҳам ана шу умумий вазифалар ва хос ёндашувларга алоҳида эътибор қаратилди. Оила ва хотин-қизлар қўмитаси раҳбарияти, масъуллари, ҳаракат аъзолари, ҳамкор вазирлик ва идора вакиллари, тадбиркор, иштирокида ўтказилган форумда Боз вазир ўринбосари, Оила ва хотин-қизлар қўмитаси раиси Зулаҳо Маҳкамова "Оқила аёллар" ҳаракатининг кейинги пайтларда амалга оширган ишлатири ҳақида батафсил гапириб, жумладан, куйидаги маълумотларга тўхталди:

– Ҳаракат аъзолари у қадар узоқ бўлмаган мuddатда ижтимоий ҳаётимизда ўз ўрнини топди. Маҳаллаларда манзилли ишлаш бўйича етарли тажрибага эга бўлишиди. Низоли оиласлар, ёш оиласлар муаммолари атрофлича ўрганилди. Оила институти билан ҳамкорлик қилиш ижтимоий мухитининг барқарорлашувини таъминламоқда, – деди республика аёллар етакчиси.

Биламизки, мақсад учун етарлича маблағ бўл-

са, жойларда яхши ўзгаришлар қилиниши мумкин. Имортларга янгича шакл бериш, хиёбонларга оройиш бериш... Аммо инсонлар руҳиятини ўзгартириш ниҳоятда катта куч талаб қиласидан ҳодиса ҳисобланади. Шунинг учун бугун маҳаллаларда фаолият олиб бораётган отинойилар, кўчабошилар, тарғибот гурӯҳи аъзолари – барчаси бирлашиб таянч маърифий кучга айланмоқдалар. Яккана-якка сұхбатлар асосида муаммоли вазиятлар атрофлича таҳлил қилиниб, зарурий чоралар кўрилганлиги боис ўтган йили жамиятнинг оғрикли нуқталаридан бири бўлиб турган оиласлар ажралашлар сони бир неча баравар камайган эди. Аммо бу борада асло берпарвонликка берилиб бўлмайди.

Республика хотин-қизлар етакчиси маъруза-сидан сўнг сўзга чиқсан иштироқчилар ана шу масалаларга алоҳида эътибор қаратдилар. Хусусан, ёш оиласлар билан ишлашда замон талабларини, ёшларнинг ўзгараётган тафаккурини инобатта олиш мухимлиги минбардан янграган нутқларда бир неча бор қайд этилди.

– Ҳудудимизда ўн етти минг нафарга яқин ҳаракат аъзолари бошқа ташкилотлар билан елкама-елка туриб маънавий макон яратишдек қизғин жараёнда фаолият олиб бормоқдалар, – дейди ўз навбатида сўзга чиқсан Тошкент вилояти "Оқила аёллар" ҳаракати раҳбари Матлуба Мамадалиева.

– Улар орасида жорий йилда беш нафари "Мўтабар аёл" кўкрак нишонига сазовор бўлишди. Мехнатларининг муносиб эътирофи уларга янгича

күч-ғайрат бағишилашы, шубхасиз.

Форум доирасыда ойлавый тадбиркорлик билан шуғуланиб, маҳсулотлари элга манзур бўлаётган хунарманд аёлларнинг кўргазмалари ҳам ташкил этилди.

– Маърузачиларнинг чиқишлиаридан тегишли хуносалар чиқардик, – дейди Куйи Чирчиқда яшовчи тадбиркор Дилбар Раҳматова. – Оддий тол дарахти новдаларидан турли саватлар, сумкалар, аёлларга зарур бўладиган бошқа буюмларни тўқиимиз. Ўғлим, келинларим – ҳаммамиз биргаликда меҳнат қиласиз. Маҳсулотларимизга талаб катта. Бошқа астойдил хунар ўргатамиз. Чунки қўлида иши бор

инсондан низолар, муаммолар йироқ юради.

Худудий студиялардан форум жараёнини кузатоётган ҳаракат аъзолари ҳам ўзларида тўпландаги масалаларни ўртага ташладилар. Биргаликдаги олиб борилган мухокамалар янги таклиф ва тавсияларга асос бўлди.

– Бугунги форум барчамизга бошлаган яхши ташаббусларимизни янги босқичга кўтариш учун

рағбат беришига ишонаман, – деди айтилган фикрларни якунлар экан Оила ва хотин-кизлар кўмитаси ҳузуридаги Оила ва гендер тенглик иммий тадқиқот институти директорининг ўринbosари, профессор Ойниса Мусурмонова.

– Оила – бу бизнинг менталитетимизда факат эр-хотиннинг ўзи эмас, қайнота, қайнона, невара, ҳатто, чеваралар ҳам шу муқаддас сўз доирасида яшайди. Шунинг учун ҳаракат аъзоларимиз минг йиллик қадриятларимиз билан бирга яшаётган замон нафасини ҳам хис қилишлари керак. Болаларни глобал хатарлардан асрар, қизларимизда оила билан бирга жамиятга меҳр уйғотиш, ота-оналарда оиласада соғлом мухитни барқарорлаштириш учун маъсуллият ўйғотиш каби вазифаларимиз ҳам борки, биздан шу вазифалар ижроси учун қарбаста бўлиш талаб этилади.

Анжуман якунида ҳаракат аъзоларининг мурожаатномаси ўқиб эшиттирилди. Бу мурожаатномадаги инсонпарварлик тамойилларига асосланган даъватлар дунёда таҳликали вазиятлар вужудга келадиган шароитда бизнинг оиласаларни яхшиликлар атрофига жипслаштиришига қаратилганлиги билан аҳамиятлидир. Тадбир якунида Пискент туманин “Оқила аёллар” ҳаракати ҳақида хикоя килювчи китобнинг ilk нашри иштирокчиларга тақдим этилди. Тошкент вилояти филимонияси намойиш этган концерт дастури манбаатли фикрлар, қизғин мунозара ва музокараларга бой тарзда ўтган форумга ўзгача файз бағишилади.

*Нигора ЎРОЛОВА,
“Саодат” журналиниң
Тошкент вилояти мухбири*

Китоб – эни яқин дўст

“Эшилдингизми, калтамиорлик қиз дадасига машина сөвга қилибди. Кимни кўрсангиз шу ҳақда гапиришяпти”.

Угилжайрон Халдордиева “Ёш китобхон” танлови республика босқичи голиби бўлди ва Президент бош соврини – BVD “Chazor” электромобили соҳибасига айланди.

ЎФИЛЖАЙРОН

Китобхон қиз Қорақалпоғистон Республикаси Тўрткўл тумани Калтамиор овулида дунёга келган. Отаси Абажан Суюнов кичик тадбиркор, асосан, дехқончилик билан шуғулланади. Онаси Орзигул эса уй бекаси бўлиб, фарзандларининг билим олишлари учун барча шароитларни яратиб берган.

– Аслида бувижониси невараларининг тарбиясига жуда қаттиқ турган. Ҳар кун кечки овқатдан кейин невараларини тўплаб ўқиган китобларидан саволлар берар, жавоблари қаноатлантирган пайтда ўзи ҳикояга тушиб кетади. Ҳатто хўжайиним билан фарзандларимизга қўшилиб мутолаа қилдик. Биласизми, қизларимиз қошида уялиб қолмаслик учун қайнонам берган китобларни ухламасдан ўқиб тугатар әдик. Ўшанда бироз жаҳлим чиқарди. Энди раҳматлик тўғри қилган экан, дея ўйлаб қолман. Дала ишларидан ортиб уй юмушларида ҳам кўмаклашарди. Ўғилжайроннинг бувисига меҳри бўлакча эди. Меҳнаткашлиги шундан ўтган бўлса керак, қизим ҳам тиниб-тинчмайди, – дейди Орзигул опа.

– Лайло опам университетга қабул қилинганда жуда ҳавас қилгандим. Кейин яна Лочиной опам ҳам педагогика олийгоҳига кирди. Шуларга эргашиб мен ҳам билим олишига интилдим, – дейди билимдон қиз биз билан сухбатда.

Мактаб директори Саятхон Гичгелдиева Ўғилжайроннинг иқтидорини ҳар доим кўллаб-кувватлаб келгани, танлов учун зарур бўлган китоблардан бавзиларини топа олмай ёрдам сўраганида, яrim тун бўлишига қарамай хонадонигача етказиб берганини фаҳр билан тилга олди онаси Орзигул опа, “Бўлар бола бошидан” деганларидек, ўқувчилик давридан рассомлик, ракс, спортнинг гандбол ва шахмат турлари бўйича турли хил танлов, маънавий-маърифий тадбирлар, мусобақа ва беллашувларда, кейинчалик билимлар беллашуви ва фан олимпиадаларида, китобхонлик танловларида туман ва вилоят кесимлаб

рида фахрли ўринларни эгаллаб келган.

10-синфлигидаги илк бор “Ёш китобхон” танловига қатнашиш иштиёқи пайдо бўлган. Биринчи уринишида республика босқичида биринчилликни қўлга киритиб, финал босқичида фаол иштирок этиб қайтди. Таҳриба камлиги туфайли фахрли ўринларни эгаллай олмаган бўлса-да, ўша маррани зabit этишини юрагига маҳкам туғиб қўйди.

Иқтидор эгасининг голибликни қўлга киритиши осон кечмади. Танловнинг маҳалла, туман, вилоят босқичларида кетма-кет голибликни қўлга киритиб, февраль ойида республика босқичига йўлланмана олди. Рақобат майдони жуда кучли эди. Нихоят, у кутган кун келди. “Ёш китобхон-2024” танлови республика босқичида энг юқори натижага билан фахрли 1-уринни эгаллади.

– Ислам-шарифим голиб сифатида эълон қилингандаги ота-онамнинг кўзларидағи ифтихор туйғусини кўргандаги ҳисларимни, Президент совғасини олгандаги кувончимни ҳеч қандай сўз билан тасвирлаб беролмайман. Давлатимиз раҳбарининг ёшлар таълим-тарбиясига шу қадар катта эътибор қаратаётгани, китобхонлик маданиятини юксалтириш йўлидаги саъй-ҳаракатлари таҳсинга лойиқ. Дунёнинг ҳеч бир мамлакатида ёшлар китоб ўқигани учун рағбатлантрилмаса керак, – дейди голиба қиз.

“Қаҳрамон” сифатини кўп ўйлаб қўллаймиз. Аммо мен мутолаа голибасини “Қаҳрамон” аташга жазм қилдим. Чунки у меҳнати билан эришган машина калитини отаси қўлига берди. Қаҳрамонлар аслида қўксига “мен-мен”лаб урмаган, ота-онаси, устозларини сийлаган оиласаларда туғилиб улғаяди. Борар манзилларинг баҳт, йўлларинг равон бўлсин, қорақалпоғистон омадли қизи!

*Фотима АБДУРАИМОВА,
“Саодат” журналиниң Қорақалпоғистон
Республикаси бўйича мухбири*

ОЛТИН ДАРВОЗАНИНГ МОХИР дарвазабони

Футбол бўйича миллий терма жамоа-
миз мустақил Ўзбекистон тарихида илк
бор жаҳон чемпионати йўлланмасини кўлга
кирипди. 34 йиллик орзулар ушалди, шу кун
ўзбекистонлик муҳлисларнинг қалбига аба-
дий муҳрланди. Экран қаршисида бўлган ҳар
қандай инсоннинг юраги ҳаприқиб, ҳайрату
ҳаяжонга тўлиб тошди. Дуолар еру осмонни
тўйлдиради.

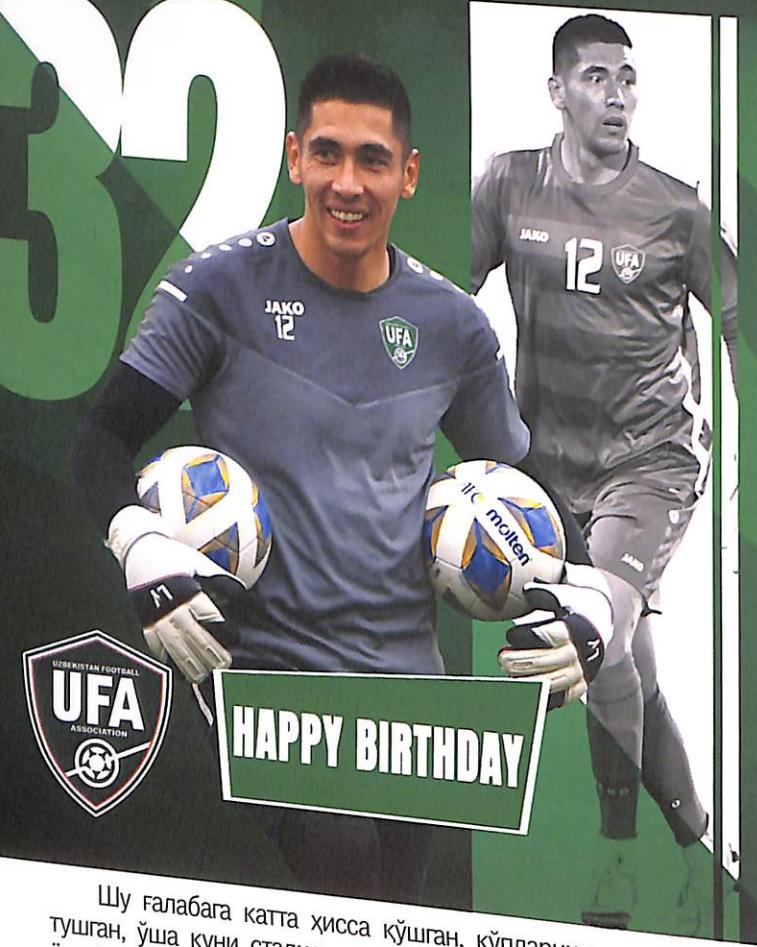
- Биз-ку томошабин бўлиб шу қадар ҳа-
яжонга тушдик, сиз она бўлиб... Ҳеч қачон эсинг-
гиздан чиқмаса керақ бу кун? Дралланга

– Ўша куни, деярли, туз totмадим, Яратсан илтижо қилиб: “Боламни ноумид қилма, уялтирма, ғалаба билан юзини ёргу қилгин, дуоларимни ижобат айла”, деб сўрадим. Келиним Мадинахоннинг “Ойижон, чой ичинг, овқатланиб олинг”, дегани хам қулоғимга кирмасди. Мўъжиза бўлди-да, ўша куни нафақат мен, балки, жудаям кўп инсонлар дуода бўлди. Кейин мамлакатимиз Президентининг ўйин яқунланиши билан телефон орқали жамоа аъзоларини катта натижа билан шахсан табриклагани, “Ут-кир, қанисан болам”, деганида тушимми, ўнгимми билолмай қолдим...

Она худди ўша лаҳзаларда қолиб кетгандар яжон билан сўзларди:

Биз асли Қозогистоннинг Сайрамиданмиз. Бу оси билан 1996 йилда Тошкентта кўчиб келганмиз. Сабод туманида яшовчи опамнинг бир хонали уйинага яшадик. Ўшанда Ўткирбек беш ёшда эди. Шу у аввал боғчага, кейин эса 122-сонли ўрта мактабдирди. Яшнобод туманига кўчиб ўтганимиздан сўнг мактабда ўқишни давом эттириди. Бошлангич синфни имлагач тумандаги 77-сонли футболга ихтисослаштириб, йўзлаштириб, аъло баҳоларга ўқиган, доим "Ташаккорма"лар оларди.

Аввалига, оиласыз бошига мусофиричилик, ийүүчиллик, аларда яшаш, фуқаролик ололмаслик каби синов- тушди. Ишонсангиз, боламга дарвозабон бўлгани оддий кўлқоп сотиб олишга ҳам имкон қилолмаган паримиз бўлган. Ўтирибек тўрт фарзанд – икки ўғил ини қизнинг тўнгичи. Болалигидан футболга қизиқар- и этагидан тутсанг-чи, тўпнинг кетидан югуравермай,

Шу ғалабага катта ҳисса күшган, кўпларнинг тилига тушган, ўша куни стадионда мухлислар олқишини кўзда ёш билан қаршилаган қорамағиз йигитни эсласангиз керак. Ўзбекнинг беклигини дунёга намойиш этган Темурбек ва Ўткирбеклар, Аббос, Элдорбеку Абдуқодирлар юртимиз шаънини, ор-номусини ҳимоя қилдилар ўша куни “Отангта раҳмат”, деган олқишлиар янгради.

Футболга ишқибозлар қаторида ўйинни кузатарканман, шу йигитларни дунёга келтирган оналари ҳақида ўйладим. Боласини бутун дунё кузатаётганды қандай кайфиятта бўлган экан. Галабани ҳаммадан кўра кўпроқ куттандир, юрак зарблари ўзига эштилиб, экран қаршисида минг тиббий оғизни олди. Аммо яхши оғизни олди, яхши оғизни олди... Шундай оғизни олди.

Шу фикрлар тинчлик бермади ва ўйиннинг асосий
каҳрамони, терма жамоа дарвозабони Ўтқирбек Юсу-
повнинг волидаси Нигора опа Курбантаева билан сұхбат-
лашдим.

десам, йўқ, мен факат футболчи бўламан, дерди.

Тұқизинчі синға үтгандан сұнг “Пахтакор” шёшлар командағы қатнай бошлади. Футбол клубига борған илк күнларида ек уни дарвозага күйишди. Болалам овқатланмаслиги, мәхмона бормаслиги, саёхатдан қолиши, оиласвий тадбирларда қатнашмаслиги мүмкін еди, аммо машгулоттарни сирайм қолдирмасди.

Үткіржон табиатан камтар, меҳрибон ва содда бола бўлған. Ҳар қандай юмушни, албатта, биз билан маслаҳатлашиб, кейин амалга оширади. Ҳозиргача шундай, бемаслаҳат бир иш қилмайди. 34 ёшни қаршилаган бўлса-да, баъзан боладек эркаланади. Ука-сингилла-рига жудаям меҳрибон. Кўнгли юмшоқ, ҳаммага ёрдам бергиси келади.

Спортта бўлган муҳаббат уни ўз устида кунрок ишилашга ундар, баъзан ноҳақликлар бўлса ҳам сабр билан енгар, ташлаб кетишни эса сира хаёлига келтирмасди. Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия ва спорт университетида ўқиди, ишлади, спортни бирзумга бўлса-да ташламади. Нияти гўзал эди: “Она, ҳали қўрасиз, мен ўзбек футболи тарихидаги энг зўр дарвозабон бўлман”, дерди. Амаллар ниятларга қараб берилиши бор гап экан, у ўзининг мақсадлари рўёбини кўриб турибди.

- Ҳамма болалар болалигидан көптә орзулар билан яшайды. Кимдир учувчи бўлишни истаса, кимдир ҳарбий, яна бири футболчи. Аммо тақдир болаликдаги орзулар рўёбини ҳаммага ҳам тақдим этавермайди. Ўткиржон болаликда кўпроқ нималарга қизиқарди?

— Бола бўлиб ўйинчоқ ўйнаганини эслолмайман. Ўйнаса факат коптоқ ўйнаши мумкин эди. Яна бир севимли машгулоти расм чизиш бўлган. Ўша даврларда целлофан пакетларга қизлар, машиналар суратлари туширилган бўларди. У ўшаларга қараб худди ўзидек қиширилган бўларди.

либ қоғозга күчирарди. Бу одати ҳозир ҳам бор, бирор буюм ёки табиатта қараб ўхшатиб чизади. Расм чизиш қизиқиш бўлиб қолди, аммо барибир футболга бўлган муҳаббат устун келди ва шу йўлдан кетди.

Аслида ота-оналар фарзандининг келажақда ким ва қандай инсон бўлишига турткى берувчи асосий таянч бўлади. Дадам раҳматлининг энг яқин дўсти Германия давлатига кўчиб кетган. Оғайнилар телефон орқали сұхбатлашаркан доим ёнида бўлардим. Мавзу ҳар гал футболга бориб тақалар ва дадам германиялик машҳур дарвозабон Оливер Кан шахсига қизиқарди. Кейинчалик мен ҳам ўша футболчига қизиқиб, уни кузата бошлаганман. Орадан йиллар ўтиб, ўғлим шу соҳани танлагач, шароитим бўлмаса-да боламга:

“Мен сени ўша машхур дарвозабонга шогирдликка олиб бораман”, дердим. 2019 йилда Арабистонда бўлиб ўтаётган чемпионатдан болам телефон қиляпти: “Она, сиз мени шогирдликка бераман деган машхур дарвозабон йўйинимизга келди, биз бирга суратга тушди, сизнинг орзўйингиз ҳақида уларга айтиб бердим”, деди. Оналар фарзандлар учун катта орзулар қилишдан кўрқмаслиги кераклигини тушунганиман ўшанда.

– Ўткирбек, билишимизча, муҳаббат билан оила
курган...

– Ҳа, ўғлим ва келиним Мадинахон бир-бирларига кўнгил қўйиб, севиб-севилиб кейин турмуш қуришган. Ҳозир муҳаббатлари меваси бўлган фарзандлари Маликахон, Абу-бакир, Муслимахон ва Муҳаммадюсуфлар ҳаммамизнинг қувончимиз. Абубакир ҳали ёш бўлишига қарамай ота изидан бориб футболга қизиқади. Шу кунга қадар унинг ҳам интилишлари яхшигина натижага кўрсатяпти. Келиним Мадинахоннинг касби стилист, ҳозир фарзанд тарбияси билан банд. Жудаям пазанда, саранжом-саришта. Хушумомала, меҳрибон ва фамхўр қиз, доим унга: “Тарбия берган ота-онанизга раҳмат, болам”, дейман. Чунки икки қизим Феруза ва Наргисларни турмушга узатганман, улар ўзларидан тинган. Кенжатойим Алишер талаба, оиланинг корига ярайдигани шу меҳрибон келиним. Болаларимнинг отаси ҳам: “Яхшиям, шу келинимиз бор”, дея кўп дусосини қиласдилар.

Нигора опа Курбантаева ўттан аср охирларидан бүён транспорт соҳасига йўналтирилган “Инсофли” МЧЖда оддий ходимликдан иш бошлаб, бугунги кунда директор ўринбоса-ригача бўлган йўлни ҳалол меҳнатлари билан босиб ўтди. Умр йўлдоши Акмал ака билан тўрт нафар фарзанднинг камоли-ни, баҳту роҳатини кўриб, жамиятда муносиб ўрин эгаллаб келмоқдалар.

Ўткирбек Юсупов бугун элда азиз бўлди, унинг ғалабага кўшган ҳиссаси юртнинг шуҳрати юртдошларимизнинг кувончларига сабаб бўлди. Давлатимиз раҳбари миллий терма жамоа аъзоларини ва Ўткирбекни “Ўзбекистон ифтихори” унвони билан тақдирлаб, замонавий BYD электромобилларини соғса килди.

Орзу ва мақсадлар, яхши ниятлар бирлашса, унинг залвори улкан бўлади. Буни бизга шу йилнинг бешинчи ионъ оқишомила бўйлиб ўтган футбол мусобакаси исботлаб берди.

Ўзбекистон миллый терма жамоаси сафида унинг олтин дарвозасини мардларча ҳимоя қиласеттан ўткирбек билан ҳар қанча фахрлансан арзиди.

Дилсора НУРМУРОДОВА

Садоқатли телетомошибинларга яхши таниш бўлган Дилором Умарова Ўзбекистон телевидениеси тарихида ёрқин из қолдирган устоз сухандонлардан бирни бўлди, десак муболага қилмаган бўламиз. “Ойнаи жаҳон” орқали томошибинни экранга мафтун этиб қўйган, овозининг тиниқлиги, талаффузининг аниқлиги, кийинишидан тортиб, соч турмагига қадар эътиборингизни тортадиган латофатли аёл чин маънода зариф касбига муносиб ижодкорлардан саналади.

Дилга оғом сухандон

Фаргона вилоятининг Бағдод туманида 1957 йилнинг 28 августида зиёли оиласда дунёга келган сухандон “Ўзсельхозтехника” автокорхонаси раҳбари бўлган отаси Кўчкорали Умаров, мактабда рус тили ва адабиёти фани ўқитувчиси бўлган онаси Ойнисахон Умаровалар оиласдаги етти нафар фарзандларнинг орасида шу бийрон кутаётганини сезардилар. Боиси у адабиётни севар, шеър ўқишини ёқтирад, хушмуомала, ўзига оро бериши бошқача эди.

Мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Тошкент маданий-оқартув техникумининг режиссёрик бўлимига ўқишига киради. Ўқув даргоҳида Ўзбекистон телевидениесининг режиссёри Сайдулла Аюркулов ва машхур драматург Хайтмат Расулдан сценарий ёзиш ва режиссёрик маҳоратидан сабоқ оларкан, улар сабаб телевидениенг адабий-драматик курсатувлар таҳририяти жонли эфирда шеър ўқиш учун таклиф этилади.

- Талабалик йилларимнинг илк даври мен учун оғир

жудолик билан бошланди, – деб эслайди сұхбатдошимиз ўша йилларни. – Хаста бўлган дадажоним куз ўртасида вафот этдилар. Биз – фарзандларнинг ютуғимизга севиниб, ўқишимиз, билим олишимиз учун неки имкон бор яратиб, кўллаб-куватлардилар. Ҳар биримизнинг орзу мақсадларимиз, келажак режаларимиз билан қизикар, уларнинг рӯёби учун биринчи қадамни улар ташлардилар. Вақт ҳамма жароҳатларни даволайди, деганлари рост экан. Аста-секин тақдир хукмига кўнди...

Мактабда рус тилида таҳсил олган ўқувчи қиз билим юритида режиссёрик курсида ўзбек тилида ўқиди. Ўқув юрти раҳбари: “Қизим, хавотир олманг, сизга енгиллик яратамиз, биринчи йил рус тилида жавоб берасиз. Иккинчи ва учинчи босқичда эса ўзбек тилида”, – деб унга имкон бериши катта далда бўлди. Икки тилни ҳам мукаммал ўрганишига ёрдам берди.

Ўқув даврида деярли барча тадбирларда саҳнада бошловчи бўлган чарос кўзли, маънили сўзлайдиган Дилоромга кўплар ҳавас қиларди. Бир гал талабалар томонидан тайёрланган адабий композицияни кўришга Ўзбекистон телевидениеси режиссёри Наби

Раззоков ва журналист Марат Асадуллаевлар келишади. Тадбирдан сўнг улар бошловчи қизга Ўзбекистон телевидениесида дикторлар танлови ўтказилаётгани, унда ўзини синаб кўриши мумкинлигини айтиб, таклиф қилишади.

Танловдан мубаффакиятли ўтиб, Ўзбекистон телевидениесининг дикторлар гуруҳига ишга қабул қилингач, хуҳабарни илк бор онажонига етказади, улар фарзанди аржумандини узок дуо қилади, бундан беҳад қувонади, фурурланади. Афсуслар бўлсинки, бу севинчлари ҳам узоқча бормади. Оғир дардга чалинган Ойниса опа қизини эфирда уч ойгина кўрди, шу уч ой Дилором ҳам камера ортида “онажоним мени кўярптилар”, деб бор иқтидорини жамлаб, ишлади. Онасининг вафотидан қаттиқ қайғуда қолгач ўнга устози Ўқтам Жобиров отасидек меҳр кўрсатди. Ёлғиз қолиб, тушкунликка тушмасин, деб уни ҳар куни эфирга қўярди.

Дикторлар гурухининг раҳбари бўлган Ўқтам Жобиров ўша даврда ишга келган ёшларнинг барчасига устозлик қилган. У гурухга келган ёш ийгит-қизларга нафақат эфир масъулияти, матн ўқиш, кўрсатувларни олиб бориш, балки камтарлик, одамийликни ҳам ўргаттган. Яна кўп китоб ўқишини ҳам маслаҳат берган, бу борада ўзлари доим намуна бўлган.

– Мен ишга келганимда ўн бешинчи диктор эдим, – деб хотираларини давом эттиради сухандон. – У пайтлар дикторларга талаб жудаям юқори бўлган. Устозларимизни кўп кузатардим, кийинишилари, ўзларини тутишлари, эфир маданияти ва этикасини ўзимга андоза қилиб олардим. Шу тариқа йиллар ўтиб, ўз имиджига эга бўлдим. Эфирга киядиган либосларимни ўзим тикардим. Ҳар бир кўрсатув мазмунидан келиб чиқиб, либос танлардим. Имидж – касбимизда муҳим.

Биз нафақат экранда, балки кўча-кўйда, маҳаллада томошибинларимиз назарида бўламиз. Оиласда биз она, аёл, уй бекаси, келинмиз. Ҳамма ҳамкасларимиз ҳам оиласларвар, “уйим-жойим”, ҳам бор ютуғимизга севинадиган инсонлар. Болиси оила аъзоларимиз – деб яшайдиган инсонлар. Болиси оила аъзоларимиз – деб яшайдиган инсонлар. Болиси оила аъзоларимиз – деб яшайдиган инсонлар.

Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзига мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган Дилором Умаровани телевизор орқали ёқтириб қолган умр йўлдоши онасига бу ҳақида айтади. Суриштириб борган қайнонасига ҳамкаслари илик фикрлар билдиришади. Икки ўшнинг юлдузи юлдузига тўғри келиб, туй ҳам бўлиб ўтади. Бу баҳтиёр жуфтликка ҳамма ҳавас қилади. Ўзиг

рларим манзур бўлгани ва таҳририятга яна бир туркум шеърлар билан келишим айтилган эди.

Хабарни эшитгач дадам, аввал рози бўлмадилар. Пойтахтга боришдан, ўзим мухлиси бўлган катта ижодкор устозлар билан учрашиш баҳтидан севиниб, учиб-қўниб юрганимни кўрган онам дадамнинг қарорларини менга айтиб, қўшиб қўйдилар. “Сен кайфиятингни туширма, кизим, бир йўлини қиласиз”.

Орадан бир неча кун ўтгаң үқишдан уйга қайтсам онажоним жилмайиб кутиб олдилар. “Қизим, сенга зүр хабарим бор”. Гап нимадалигини англамай, тикилиб турсам, “Тошкентта борадиган бўлдинг, сени дадангнинг ўзлари олиб борадилар”, деди. Бу хабардан юрагим қувончга тўлди.

Ўша даврда дадам докторлик диссертацияси устида ишлаётган вақтлар эди. Вақти-вақти билан пойтахтга, фаолиятлари юзасидан илмий раҳбарлари олдига университетга бориб келардилар. Онам кейинроққа режалаштирилган мана шу сафарга боришга, баҳонада мениҳам ўзлари билан олиб кетишга дадамни кўндирибдилар. Бу волидамнинг фарзандлар орзу-ҳавасини рӯёбга чиқариш, кўнглини синдирмаслик йўлидаги зукколиклари, фидойиликларининг биргина намунаси эди.

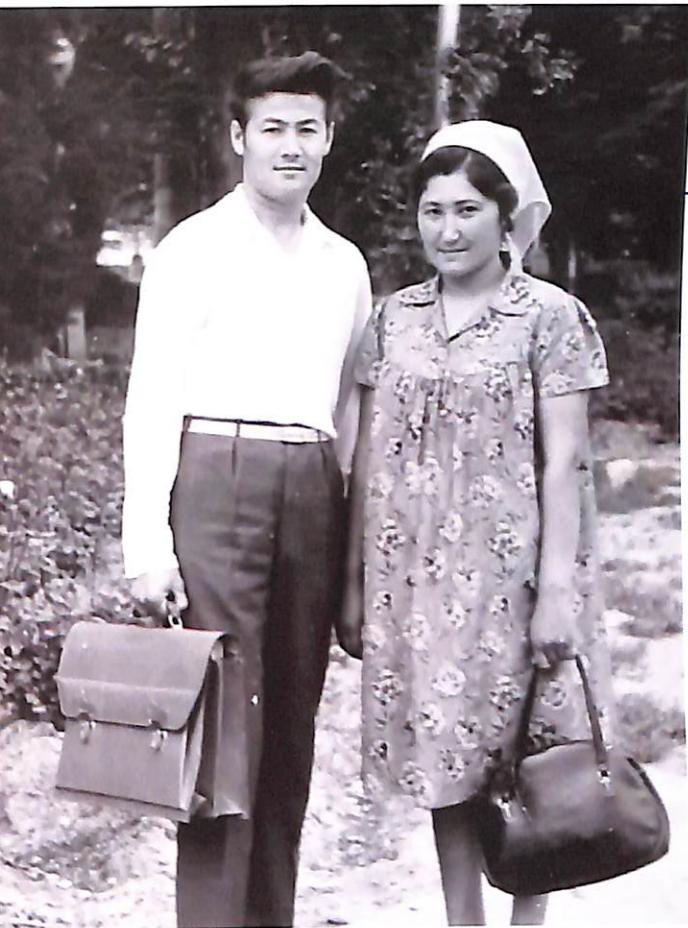
Ушанды сафар баҳона биз ота-бала бирга пойтахтга келиб айланганимиз, шеърларини севиб ўқиганим, ҳавас қилган ижодкорларим Ҳалима Худойбердиева, Ойдин Ҳожиева, Эшқобил Шукур, Салим Ашур, Кўчқор Норқобил билан ижод, шеърият ҳақида суҳбатлашиб, улардан кўплаб сабоқ олганим, ўша дамдаги ҳис-ҳаяжоним, завқу шавк бир умрга хотирамда муҳрланиб қолган.

“Саодат” журналига ташриф баҳонасида менинг шеъриятга бўлган меҳр-муҳаббатим, ижодга масъулиятим ошиб, келажагим йўлидаги орзу-ҳавасим аҳдга, қатъий мақсадларга айланган бўлса ажаб эмас.

Бу журнални ҳар гал варақлаганимда у менга болалыгимни, яна онамни эслатади.

Хар йили дадам обуна мавсуми келгандың бары – бөлаларга “Фунча”, “Гулхан”, онамга “Саодат” журнали, “Шарқ юлдузи”, “Ёшлик”... ва яна узун рүйхат тузиларди. Мен онамдан кейин “Саодат”ни қизиқыб, албатта, ўқыб чиқар эдим. Онамнинг мактабда физика фанидан дарс бериш билан биргә, уйда тикувчилик қилиш севимли машғулотлари эди. “Саодат”ни ўқир, яна унинг ўрта бетида тикувчиликка қизиқувчилар учун чиқарыладыган тайёр андозалар чизмасини сақлаб олиб қўяр, шу чизмалар бўйича менга, сингилларимга, кўшни аёлларга кўйлаклар тикиб бериб суюнтирадилар.

Олтинчи синфда ўқиб юрган йилларим, бир куни болохонада ўтириб онамнинг тикув машинкалари устида қолган “Саодат”нинг янги сонини қизиқиш билан варақлай бошладим. Шу пайт күча томондан дугонала-римнинг чақирған овози келди. Журнални ўтирган жой-

имда қолдириб, күчага чиқдим ва ўйинга қизиқиб, анча вақт қолиб кетдим.

Онамнинг мактабда дарслари тугаб қайтиш вақтлари яқинлашганда, уйга кириб ўзимга тегишли юмушларимни қилишга уриниб кетдим. Онам келгунича синглимга кўз-кулоқ бўлиб ўтириш ҳам менинг вазифамга киради. Ундан хабар олиш учун болохонага чиқиб, не кўз билан кўрайки, 4-5 ёшдаги синглим тикув ма-

САОДАТ 2025/6 9

Сұнғ тәрларим

ОНАМ

ҮҮЛЧҮЮЛДҮЗҮМ ЭДУ

Фарзанд ўсаётган оиласда илм-зиё, адабиёт ва китоблар қадрланса, албатта, болалар ҳам шу мухитдан андоза олади. Китобларга бўлган муносабатни, билимга чанқоқликни Тўрабек ва Фариза исмли ота-онам мисолида кўриб ўстганимиз, эсимни таниганимдан ҳамиша уларнинг қўлларида китоб кўрганман. Отам ўзлари хукуқшунос олим бўлсалар-да, адабиёт, санъат ва шеъриятга меҳрлари бўлакча эди. Ишдан қайтгач, кечки пайт иш столларида ўтириб китоб ўқиб, ёзув ёзиб тунни-тонгга улаб ўтказган дамларининг кўп бор гувоҳи бўлганман. Биз 4-5 ёшли болалик чоғларимиизда, гарчи ҳали ҳарфларни яхши танимасак-да,Faур Fулом, Ҳамид Олимжон, Зулфиқароним, Абдулла Орипов каби кўплаб ижодкорларнинг шеърларини ёд билардик. Дадам ишдан

хориб келган бўлишларига қарамай, укаларим билан бизга шеър ёдлатар, эшишиб қувонар, шу билан чарчоқлари чикарди.

Ёшлик йилларимизда велосипедини етаклаш кўча айланадиган почтачи Умар амаки кунда, кунора янги газета ва журналлар ўрамини почта кутимиизда қолдириб кетарди. Биз онам, укам билан токи дадамнинг ишдан келгунича иш столларида бўлиши шарти билан талашиб-тортишиб ўқирдик.

Адашмасам, ўтган асрнинг 1986-87-йиллари эди. Куз кунларининг бирида отам бизни Қарши шаҳрининг марказида жойлашган "Ўқувчилар саройи"га олиб келдилар ва қизиқишларимизга кўра укамни рубоб, мени шеърият тўгарагига ёздирилар.

Устозимиз, катта адабиётшунос олим Озод Ша-рағифиддинов: “Дунёда агар еттита мұжиза бўлса, сакқизинчи мұжиза шак-шубҳасиз китобдир”, деганларида минг бор ҳақ әдилар. Назаримда, китоб ўқиган, адабиётга ошно фарзанд уч жиҳатдан бошқалардан фарқ қиласди. Авваламбор унинг ўз айтар сўзи, бошқаларга ўхшамаган юрар йўли ва олдига кўйган ёруғ максаллари бўлади.

Олдига қўйган ёруғ мақсадлари бўлади.
Қалбимда шеъриятнинг фусункор оламига бўлган илк ҳавасни раҳматли отажоним уйғотган бўлсалар, бу йўлда энг катта суюнч, йўлчи юлдуз онам эдилар. Касблари педагоглиги сабаб уйда ҳам бизга муаллимлик қилганлар. Фанлардан уй вазифаларимизни қилиб бўлгаётган, кўчага чиқиб ўйнаш учун, албатта, онамдан рухсат сўрардик. Шундай пайтда онам аввал биздан уй вазифаларини, ёдлаган шеъримизни, чизган расмимизни, ўтган мавзумизни сўраб, жавобларимиздан қониқсалар рухсат берарди. Акс ҳолда хонамизга кириб қайта, пухта тайёрланиб жавоб берардик ва рухсат олишимиз байрамга айланарди.

Мен хаётда нима муваффақиятга эришган бўл-
сам, аввало, ота-онамнинг ўрни бекиёс. Қарши дав-
лат университетида талабалик кезларим “Саодат”
журналига 3-4 та шеърларимни юбордим. Орадан
бироз вақт ўтгач таҳририятдан Эшқобил Шукурдай
катта ижодкор имзоси билан хат келди. Унда шеъ-

шинкаси ёнида ўтириб, журналнинг андозалар чизмасини қайчидан майдалаб ўтиради. Кўрқанимдан кўзимдан ёш чиқиб кетди.

- Нимага бунақа қилдинг, Хилол?
- Ойим ҳам шунақа кесадила-ку... - деди сингилчам киприкларини пирпиратиб.

Шу пайт аксига олиб, дарвоза томондан онамнинг овози келди. Шошганимдан синглимнинг қўлидаги андоза бўлакларинио журнални олиб бир матога ўрадим-да, берга уриниб қайтиб, одатдаги уй юмушларинида ўз хонамга кириб кетдим. Анча кеч бўлганда онам эшигини очиб, "Саодат" журналини кўрмадингми, кўйишдан қўрқиб, "йўқ, кўрмадим", дедим. "Майли, эртага топилиб қолар, ухлай қол, вақт кеч бўлди", - дея хонадан чиқиб кетдилар.

Журнални қандай қайтаришдан ҳам кўра, онамга ёлғон гапирганимдан қўйналиб, алламаҳалгача ухлай олмадим.

Эртасига воқеани дугонам Шахнозага айтдим ва журналнинг янгисини сотиб олиш учун бирга бориб келишни илтимос қилдим. Шунда у бир фикр айтиб қолди.

- Тўхта, "Саодат"нинг охирги сонини айтяпсанми, муқовасида атлас кўйлакли пахтакор аёлнинг сурати бор?

- Ха, худди уша.
- Опамда бор, балки, сўрасак берар.

Кўнглим бироз ёришиди.
Дарсдан кейин дугонамнига шошдик.

Моҳигул опага мен иймана-иймана муддаомни айтдим. менга уша йиртилган журналингни берасан...

Онам ишда пайтларида журнални болохонага, тикув машинкаси устига эҳтиётлаб қўйдим. Ўзимдаги йиртилган журнални елимлаб сумкамга солдим.

Мактабни битириб, ўқишига кирдим. Турмуш куриб, кет-уйимга болаларим билан меҳмонга келиб, ётиб қоладиган ма-кет фарзандли бўлдим. Кунларнинг бирида қадрдон ота бўлдик. Кечгача онажоним билан у ёқ-бу ёқдан мазза ки-

либ сухбатлашиб ўтирик, болалик хотираларимизни эслашдик. Ўшанда журнал билан боғлиқ воқеаларнинг ҳаммасини онам билган экан. Дарёдилим жимгина кузатган экан.

- Она, биз болалигимизда роса шўх бўлганмиза. Нимага шунча тўполон қиласак ҳам бирор маротаба мени ё укаларимни каттиқ уришмагансиз?

- Билмасам, онам раҳматли шундай ўргатгани учундир. Болани уришиб тарбиялама, дердилар улар.

Онам табиатан босиқ ва мулойим аёл бўлиб, узок мусофири юрга келин бўлиб тушгандилар. Отамнинг қавми-кариндоши кўп бўлиб, уйимиздан меҳмон аrimas, онам эса ҳамиша очик чехра билан келган меҳмонни иззатлардилар.

Мен бу хурмат-эҳтиромни уларнинг бир-бирига бўлган чексиз муҳаббатларидан деб биламан.

Дадамнинг жиддийликлари ёхуд салобатлари босибми, бирор маслаҳатли иш ёки ёрдам сўраб келган қўни-қўшни, хатто ўз қариндошлари борми, келиб онам билан дардлашишарди. Оила боши ишдан келгач онам кайфиятларига қараб ётири билан айтардилар. Ва бу ишлар яхшилик томонга ҳал бўлар, келгувчилар доим дуо қилиб кетишарди.

Биз ота-онамизнинг самимий муносабатини кўриб, шу муҳитда улгайдик. Эсим-танибманки, уларнинг қаттиқ койиганларини эслолмайман. Баъзан ўйинқароқлик қилиб кўчада қолиб кетганимизда ҳам, талашиб-тортишганимизда, бирор айб иш қилиб қўйсак-да, бирор марта овозларини баландлаганларини билмайман. Онам мен учун ҳаётимда илк муаллимим ва тўғри йўл кўрсатувчи йўлчи юлдузим эдилар.

Бугун меҳрибонларимнинг меҳрли кўзларини, тафтли кўлларини, руҳимга мадад бўлмиш сўзларини кўмсайман, соғинаман.

Бир пайтлар ёнларига шошиб бориб, мөхона-бала туни билан ҳасратлашиб, мөхларига қониб қайтардим. Аслида эса бор дардимни тўкиб енгил бўларканману, уларнинг юракларига қанча юқ солганимни ўйламас эканман.

Зилола Хўжаниёзова,
"Шуҳрат" медали соҳибаси

"Саодат" 100 ёйда

ЭҲТИРОМ

*Б*ир асрдан буён ўзбек аёлининг энг яқин сирдоши, дўсти, дугонаси бўлиб, унга садоқат сақлаб келаётган "Саодат" журнали жамоасини нашрнинг кутлуғ ёши билан самимий табриклийман.

Ўзбекистонда аёлларни қўллаб-куватлаш, уларнинг соғлигини сақлаш, ҳукуқларини ҳимоя қилиш, таълимни рағбатлантириш, адабиёт, маданият ва ижтимоий масалаларда олиб борилаётган фаолиятларини ўз саҳифаларида ёритиб келаётган журнал ва унинг муҳлисларининг айни дамда қанчалар баҳтиёrlигини хис киляпман. Зотан, интеллектуал баҳслар, адабий асарларни тарғиб қилаётган ва сифатли мақолаларни ўз ичига олган "Саодат" журнали Ўзбекистоннинг адабиёт, маданият ва санъат соҳасида ривожланишида ва ўз сўзига эга бўлишида катта куч эканлигига шубҳа йўқдир.

Менга жудаям маъқул бўлгани журнал ўзининг тарихида ҳамиша ёш истеъоддларга олтин остона бўлганлигидир. Ижодкор шоира қизларни қўллаб-куватлаб, уларга маънавий куч бериб, саҳифаларида шеърларини нашр этиб катта ҳаётта йўллаганидир. Илк қалдирғоч бўлиб шеърларини муҳлислар эътиборига

ҳавола қилинган ижодкор қизлар бугун эл назаридаги катта ижодкорлар бўлиб етишганлар.

Бундан ташқари, журнал нафақат ўзбек аёллари, балки бутун Турк дунёси аёлларининг орзуларини ўз саҳифаларида акс эттириб, уларни жаҳонга танитишида асосий воситачи ҳам бўлмоқда.

Шу билан бирга, умумий тарзда адабиёт, маданият ва интеллектуал соҳаларда турк халқининг дунёда муносиб қадр-қиммат ва аҳамиятта эга бўлишида ўзининг муваффақиятини намоён қилган, шоир ва ёзувчи Хосият Рустам каби нодир иқтидорни жаҳон адабиётига тақдим этганини ўз кўзимиз билан кўрган ва гувоҳ бўлган ҳолда, биз ҳам Туркиядаги шоир ва ёзувчилар сифатида уларни олқишлиймиз. "Саодат" журналининг юз ёшли тўйини ўз доирамизда нишонлаймиз.

Бош муҳаррир, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, ҳассос шоира Мунаввара Усмоновага ва барча опа-сингилларимизга самимий эҳтиромларимизни изҳор этамиз.

Жўшқин ҚОРАБУЛУТ,
шоир, ёзувчи, Туркия

Саодатли йиллар соғинчи

Болалик йилларимни ажидиб энтикиш билан эслайман. Ота-онамиз буюрган ишларни бажа-үқир эдик. Ҳар хафтада иккиче марта келадиган почтачи акамиз энг қадрдонимизга айланаб нашрлар қаторида “Саодат” журнали ҳам бор улугурган эди. У киши олиб келадиган кўплаб нашрларни буюрганда, “Саодат” деганинг йилларидек нашрларни ҳам ўзгача мөхр ва ташвишни ажидиб энтикиш билан эслайман. Ота-онамиз буюрган ишларни бажа-үқир эдик. Ҳар хафтада иккиче марта келадиган почтачи акамиз энг қадрдонимизга айланаб нашрлар қаторида “Саодат” деганинг йилларидек нашрларни ҳам ўзгача мөхр ва ташвишни ажидиб энтикиш билан эслайман.

Онамнинг ўқишга, нашрларга бўлган шу баланд муҳаббати бизни тарбия килини, ларнинг чиқишлари, ишбилармон ва оқила завқ олардик. Бу завқ шавқ нафақат оилас-дир, ўстирди. “Саодат”да таникли зиёли хотин-қизлар ҳақидаги мақолаю хикоялардан

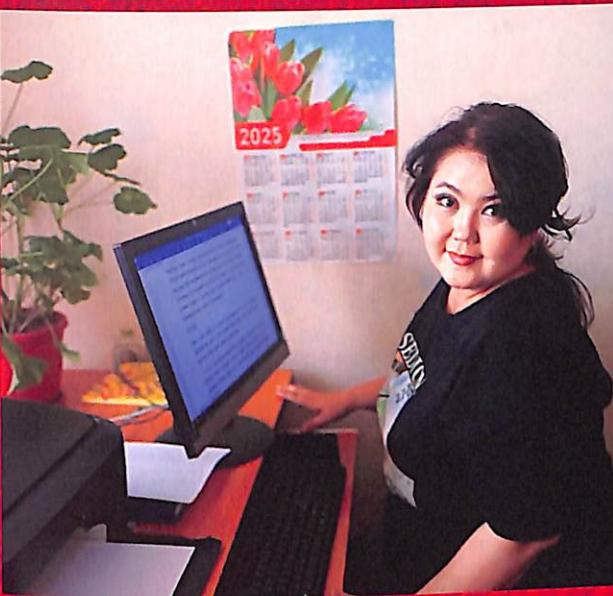
мизда, мактабда, давраларда ҳам ҳукм сурарди. Чунки у пайтлари ҳамма газета ва журнал ўқир эди. Ўша йиллари гарчи яшаш қийин, тириклик оғир бўлса-да, ота-оналар ҳеч оғринмасдан кўпдан-кўп нашрларга обуна бўларди. Уларни ўқиган биз – фарзандлар эса мақолаларда зикр этилган қаҳрамонлар ҳаётини муҳокама қиласр эдик. Шеърларни ёдлаб бир-бири мизга айтардик.

Ўша йилларда ўзига хос бир одат бор эди. Яъни, синфдошлар кундалик тутиб, бир-бирига дил сўзларини изҳор этарди. Менда ҳам бор шундай дафтар. Ҳар замонда уни кўлга олиб, вароқлайман, азиз синфдошларимнинг қалб изҳорларини ўқиб, кўзимга ёш келади. Бирор хатосиз, самимиятга тўла бундай сўзларнинг замира китоб ўқиганлик, журналларга ошнолик шундок билиниб туради. Савод ва билимнинг, одобу ахлоқнинг кони шу нашрлар эди.

Ўрни келганда бир мулоҳазани билдириб ўтсам. Неча-неча авлодни беминнат тарбиялаб келаётган мана шундай жамоаларга ёшларимиз, айниқса, журналист бўламан, деганларни кўпроқ жалб этиш керак, деб ўйлайман. Катта маҳорат ва тажриба мактабидан кўп нарса ўрганса бўлади. Аудитория эмас, амалиёт бу соҳа вакилларни тоблайди, чархлайди, камолга етказади. Бу билан адашиб ўқишига кириб қолишларга йўл кўйилмайди, профессионал, газета ва журналларда катта мактаб яратган устозлар журналистика йўналишига кирмоқчи бўлганларни сухбатдан ўтказса, иншо олса яхши бўларди. Албатта, шундай қилингти, лекин кўп ҳолларда касбнинг асл эгаларини кўрмаяпмиз бу саралашларда. Шу тарика саводсизликка ҳам барҳам берилади. ТВда ўлдуз бўламан деганларга эса журналистикада ўқиш шарт эмас. Улар санъат институтида ўқиса ҳам бўлаверади. Бир сўз билан айтганда, журналистикада устоз ва шогирд тамоили ислоҳга Мухтоҳ...

Бугун севимли журналиминг кутлуғ ёши нишонланётган экан, бу мўътабар таҳририята ишлаган, унинг довругини достон этганларни ўзимизга устоз деб биламиш. Бизга ғойибона сабоқ улашган, инсонийлик ва одамийликдан дарс берган барча устозлардан беҳад миннатдормиз. Айни пайтда ўзгаларга маънавий бойлик улашишдек эзгу ва улуғвор шарафни давом этираётган журнал жамоасига, азиз ва меҳрибон опаларимизга таъзимдамиш.

Мақсад Жонихонов,
Республика “Жамият” ижтимоий-сиёсий
газетаси бош муҳаррири

Радиожурналист Салтанат Шодиева касби билан боғлиқ хотираларни шундай эслайди: – Ховлимиzinинг тўрида доим қора тўртбурчак радиоприёмник илиниб турар, мен эса ундан тараалаётган дилрабо куй-кўшиклар, таникли санъаткорлар билан сухбатлар, шеърият ва адабиёт мавзусидаги эшиттиришларни жону дилим билан тинглаб, баъзан уларга жўр овоз бўлиб уй юмушларини бажарадим. Баъзан шундай бўлардик, кўлимдаги юмушим қўйиб, радиога бор дикқатимни қаратардим, хаёлан ўзим ҳам сухбатларга кўшилиб кетардим. Яна мен учун энг севимли машғулот – оқшом чоғи радио орқали ҳаво тўлқинларига узатиладиган радиопостановкаларни тинглаш эди. Севимли адабимиз ўткир Хошимовнинг “Урушнинг сўнгти қурбони”, Нодар Думбадзенинг “Кукарача” асарларига ишланган радиопостановкаларни вужудим кулоққа айланаб тинглаганларим ёдимда. Эртаси куни нонушта пайти етук актрисалардек ролга киришиб, асар таассуротларини уйимдагиларга айтиб берардим. Ақаларим менга: “Гўёки телевизорда кўргандай тасвирлайсан-а”, дейишарди.

Радиодан янграётган кўшикларни ёддан билардим, десам ёлғон гапирмаган бўламан. Тезроқ улғайсаму, шу хонандалар билан яқиндан танишиб сухбат курсам, деб орзу қилардим.

Баъзан сухбат қилаётган журналистнинг ўрнига ўзимни қўйиб кўтардим. Кейин ёнимдан тизилиб кетаётган чумолиларга кўзим тушиб: “Эх, чумолилар, бу ерда нима қиласизлар, боринглар, ўша эшиттириш бўлаётган, кўшиклар янграётган жойга. Борсангиз-чи, мазза қиласизлар”, деб улар билан хаёлан сухбатлашардим. Чунки кўшиклар янграб, самимий сухбатлар бўладиган, энг улуғ инсонлар ташриф буюрадиган маскан, менинг назаримда, дунёдаги энг сирли ва сехрли гўша эди. Ўқиш ва ўқиш ҳадисини олган Салтанат шеърларни ёд олишга қизиқарди. Улардан илхомланиб ўзи ҳам аста-секин қофоз коралай бошлаган. Илк шеърини ўзининг айтиши бўйича ўсмирлик даврида ёзган экан. Шундан кейин мактабнинг де-

ТУНГИ дилдош

ворий газеталарида унинг шеърлари чоп этила бошланган. Бирон тадбир бўлса, албатта, сценарий ва тадбирга атаб шеър ёзиш унинг чекига тушарди.

Маърифат Уролова, Ҳалима Саманова, Дилором Шерметова каби устозлари унинг қалбida шеърга, адабиётга меҳр уйғотди.

Мактабни тамомлаб, олийгоҳга киролмагач вақтдан юқазмаслик учун педагогика билим юртига ҳужжат топширади, у ерни аъло баҳолар билан тамомлаб орзулари сари интилиб, Тошкентта йўл олади. Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтининг бадиий графика факультетига ўқишига киради. Шу билан бирга сиртқи бўлимда меҳнат фаолиятини бошлади. Унга филология фанлари доктори, профессор Қурдош Қаҳрамонов устозлик қиласи. Яхши устоз отадек улуғ деганларидек, унинг ўша йили “Япроқлар шивири” номли шеърий китобчасининг дунёга келишига ҳам устози сабабчи бўлади.

Ўша лола баргидек мўъжазигина шеърий китобча сабаб у болаликдаги орзуси бўлган радиога ишга киради. Режалари ҳақида устозига айтган Салтанатни радиодаги қадрдона, ёзувчи Шойим Бўтаев ҳузурига юборади. Узоқ сухбатдан сўнг ундаги қизиқиш ва интилишни сезган муҳаррир уни ишга олади. Шундай қилиб, у Ўзбекистон радиосининг адабиёт бўлимида ўзбек адабиётининг забардаст адиб ва адibalari билан биргалиқда фаолият юритади.

Айни пайтда “Ўзбекистон” радиоканалида ҳар кун эфирга узатиладиган “Яхши кайфият” эшиттиришини тайёрлаб мухлислар эътирофини олаётган журналист таникли, эл сўйган санъаткорлар билан сухбатлар қиласи, “Тунги дилдош” мусикий дам олиш муаллифлик эшиттиришини тайёрлайди. Турмуш ўртуғи Ҳайдарали Умаров ички ишлар вазирлиги тизимининг маданият бўлимида хизмат қиласи. Қизи Ҳилола Ўзбекистон журналистика ва оммавий коммуникациялар университетининг талабаси, ўғли Ҳожиакбар Успенский номидаги мусикига ихтисослашган мактабни тамомлади ва буғунги кунда Ўзбекистон давлат консерваториясига ўқишига кириш учун тайёргарлик кўрмокда.

Журналист Салтанат Шодиева каби ижодкорларнинг ҳайрат билан ёлқинланган овози ҳаво мавжларида янграб турар экан, баъзиларнинг: “Радиолар замони ўтятти”, деб қилган башоратлари йўққа чиқаверади.

ОНА БОРКИ, БУ ДУНЁДА БАФРИНГ БУТУН БҮЛГАЙДИР

Шерлар маконидур

Бобур газалыга татаббүй

Яна февраль... газал ойи... газалхонлик авонидур,
Эшишт, ўлбарс ила шер наърасин - айни замонидур.
Үкі, ҳазратни тақрор, таъби нозикнинг ул изҳори,
Үкі, Бобурни бедор ул латиф дилнинг баёнидур.
Фарид кўнглиңгга сингдирғил алар шоҳбайтларин ҳар чоғ -
Бири уммони дур ўлса, бири жавхарни конидур.
Ки "Бобурнома" наср ичра мисоли "Тожмаҳал" эрса,
Ки назм ичра шариф "Каъба" "Хазойин ул-маоний" дур.
Басе, руҳ ол, яна руҳ ол, фақат руҳ ол алардин, дил,
Шамол суронидай бошқа ҳама ташвишиңг онийдур.
Қара, шер ёли кўксингга тушибдир бул замон, Рустам,
Ичингдан наъра келса торт, ки бу шерлар маконидур.

Ҳаритага бокқанда жанон

Бутун бир жаҳонда улкан муаммо:

Муз эриб, дунёни сув гарк қиласмиш.

Хув, куёш таратган иссиклик, зиё

Кун сайин ортмоқда... ҳамма билармиш.

Менимча, бу ерда ўзга важ пинҳон:

Музликлар эриши офтобдан эмас.

Балки, ҳаритага бокқанда жанон -

Шимол томон андак тикилгану, бас...

Бас, шундан кўзларнинг тафтини олиб,

Ҳаттотки музтозлар тўқаёттир ёш.

Бизлар-чи, бу сирдан бехабар қолиб,

Айби ўйқу юйшга отмоқдамиз тош.

Руҳият фасллари

Менга кор шигалаб ёққани ёқар.

Кўпинча изтироб кунлари, нечун?

Боиси соябон бўлмаса агар,

Унда соч оқларин яширмок мумкин.

Мен ёмғир ёққанин севаман.

Айниқса айрилик тунлари, нечун?

Нечунки, соябон бўлмаса агар,

Унда кўзёшларни яширмок мумкин.

Куёш нурларин-ку, сувман.

Кўчада интизор онлари, нечун?

Сабаби соябон бўлмаса агар,

Юзим саргайганин яширмок мумкин.

Бўрун шамолга ошноман,

Афсусу надомат пайтида, нечун?

Чунки шу шамоллар аро саросар -

Кўксимдаги "оҳ"ни яширмок мумкин.

Ха, шундай, бор туйгу-хиссиётимни

Табиат кўйнига кўмарман беун.

Фақат сиз ўқиган шу аబётимни -

Сиздан яширламай турибман дилхун

Мен ёмғир ёққанин севаман!

Менга кор шигалаб ёққани ёқар...

Рустам Мирвохид

Чистоз

Устоз дегани улкан қалб дегани, биродар,
Мустаҳкам асаб, нозик таъб дегани, биродар.
Хар соҳани томири ҳаётни юрак, десак,
Ундан бунга кон ҳайдар зарб дегани, биродар.
Устоз дегани сенга мургак чогингдан ҳамдам,
Ақлинг пилигига ўт улашгувчи бир шамдай,
Сочларингни тафт ила силагувчи кафт ҳамда
Пешонангдан жим ўпар лаб дегани, биродар.
Устоз дегани, хуллас, ҳурмати гоят кабир,
Маърифат учун қалқон, жаҳолат учун жабр,
Бу Зотларнинг Аллоҳга яқинлиги бор, ахир,
"Мураббий"нинг ўзаги "Раб" дегани, биродар.

Онажон

Ҳаёт бошим силамас кўп. Сен силайсан, Онажон,
Неки яхши бўлса менга Сен тилайсан, Онажон,
Оромбахсану ором не Сен билмайсан, Онажон,
Онажоним, айланайин, бошимдаги кафтингдан,
Кафтингдаги музтозларни эритгувчи тафтингдан,
Нури дийданг изларимга пояндоzlар қилдингми,
Кипригинги ўйларимда хокандозлар қилдингми,
Юзларингга доз, ажиндан, ох, пардоzlар қилдингми,
Онажоним, ўргилаин, гайратингдан, шахтингдан,
Тилларингдан тўклигувчи асалларинг, шахдингдан,
Она борки, бу дунёда меҳр устун бўлгайдир,
Она борки, бу дунёда қаҳр остин бўлгайдир,
Она борки, бу дунёда багринг бутун бўлгайдир,
Онажоним, айланайин, сўригинанг - тахтингдан,
Фарзандларинг камолидан топиб олган баҳтингдан,
Сенга масал битайми ё сенга газал битай ман,
Сен ожиза эмасдирсан, қалам ожиз, нетай ман,
Бир кун кетсам - пойингдаги жаннатларга кетай ман,
Рустам ўғлини кечмагай ҳеч ўзинг берган аҳдингдан,
Тўйлар тўйга уланмасми сўз очилса мадхингдан?!
Ҳаёт бошим силамас кўп. Сен силайсан, Онажон!

СИНМАЙДИГАН САБР. Сўнмайдиан оташ

Хоразм булбули, раҳматли устоз санъаткоримиз Олмахон Ҳайитова сұхбатларидан бирида шундай деганини эшитганимиз:

- Қандай янги ашула ўрганиб, томошабинга тақдим құлсам ҳам, мұхлислар “Онам дерман” күшигимни бир марта эшитмагунларича күнгиллари тұлмайды. Ўзим ҳам нақырон пайтимда шу күшикни қандай завқ билан күллаган бўлсан, кексайғанимда ҳам худди шундай сурур билан айтдим. “Жона-жон-им-ей, онам дерман”, деганимда бир овозимга минг довуш қўшилгандек бўлади...

Dарҳақиқат, шундай. Эвазига ҳеч нарса талаб қилмайдиган фидойилик, ҳарорати йиллар оша аланталанадиган мұхаббат – бу оналик дегани. Дийдор лаҳзаларида адо бўлмайдиган қувонч орага фироқ тушганида охири кўринмайдиган соғинч дегани яна. Синмайдиган сабр, кемтилмайдиган матонат, хоримайдиган умид ҳам оналикка хос туйғулар.

Аксарият формуласалар макон, вақт, одам танлайди. Аммо юқорида келтирғанларимиз бундан мустасно. Чунки улар дунёдаги барча оналарга мос келади.

Бухоро вилояти Жондор тумани худудида жойлашган “Маҳмуд Таробий” маҳалла фуқаролар йиғинида истиқомат қилувчи Матлабхоним Курбонова ҳам жамиятда, ҳам оиласда күч-куввати, билими, бир сўз билан айтганда, Аллоҳдан ато бор бойлигини болаларга бағишлигар аёлдир. У чорак асрдан зиёдроқ ўзларига ватан ичра ватан бўлган Коровул қишлоғидаги 25-умумтаълим мактабида инглиз тилидан дарс берди. Муаллима иштиёқ билан иш бошлаган йиллари қишлоқларда чет тиллардан мутахассислар етишмасди. Умуман, юртимиздаги барча таълимтарбия масканларида шунга ўхшаш ҳолат кузатиларди.

шеър ўқиб:

“Муаллимжон, бу шеърни бизга бешинчи синфда ёд олдирган эдингиз”, деса роса суюнибман. Биз – устозларнинг топган бойлигимиз шу-да, – дейди нафақадаги муаллима ўзи учун ёқимли бўлган хотираларни эслар экан. Яратган эгам ҳар бандасига тилагидагини беради. Тақдирми ё болажонлиги боисми Матлабхон ва турмуш ўртоғи, энергетикилиги боис уйдан кўра кўчада кўпроқ умри ўтадиган Мустафо Курбоновлар олти нафар фарзанднинг ота-онаси бўлиш бахтига мұяссар бўлиши. Кўп фарзандли оиланинг бувиларида битта одат бор: улар аксарият ҳолларда невараларининг исмини адаштириб кўйишади. Хонадон бибилари Чинни момо, унинг келини Нусхаби, яъни Матлабхоннинг кўш қайноналари ҳам мактабдан қайтиб сумкасини ҳовли останасига кўйиб, хонадонга яқин стадионда террабишиб тўп тепаётган бўйлари бири-биридан бир ёки ярим қарич фарқ қиласидиган ўғлонларни:

- Ферузбек, Фаррухжон, Зафаржон, Жавлонбек, - дея ҳаммасини отма-от айтиб, сўнгиди керакли исмини топиб олишарди: – Ҳаҳ, уйинта буғдой тўлгур Шавкатбек...

Қандай чақиришидан қатъий назар, бувилар бу болаларнинг соғлом, ақлли бўлиб камолга етиши учун келинларини астойдил кўллаб-кувватлашди. Ҳатто, кенжатой Насибахоннинг дунёга келиши ҳам шу бибиларнинг истаклари билан боғлик, десак адашмаган бўламиз.

- Беш ўғлингнинг ҳар бири айвонингнинг бир устуни. Кексайғанда юрагингта мадор бўлгани каби қиз фарзанд ҳам кўзнинг нури, гавҳари экан. Мана, бугун ўша беш оғалари эъзозида эркаланиб, уларнинг ориятлари қўргонида улгайган Насибахон

олий таълимнинг магистратура босқичини тамомлаб, ўқишини докторантурада давом эттириш ниятида. Бир гўзал оиланинг бекаси, Аллоҳ уни ҳам оналик баҳти билан сийлаган.

Ўзлари ҳаётда қандай баландликларга эришган бўлса, барчасига илм, билимга таяниб етишганлари учун эр-хотин ҳаётларининг бошиданоқ болалари келажагини мактаб, лицей, институт, университетларда кўрдилар.

- Тўнгичимиз Ферузбекни ҳали олти ёшига тўлмасдан мактабга бердик. Тийраклиги, эшигани, кўрганини дарров уқиб олишига ишондик-да. Бир кун танаффусда хабар олгани борсам, ўқитувчиси – устоз Кўклам Иззатов ўғлимни елкасига миндириб юрибди. “Домлажон, нимага бундай қиласигиз?” деб хижолат бўлсам:

- Ҳозир уни мен кўтариб юрибман. Ҳали кун келади, мана шу жажжи болакай улгайиб, катта одам бўлади. Фақат укаларинигина эмас, қариндош-уруғи, бутун қишлоқ болаларини кўтаради, деса бўладими... Ҳам яйрадим, ҳам фаришталар “овмин”ига тушсин, деб дуо қилдим, – дейди Матлабхон бугун касб-корли, оиласи бўлиб, туп кўйиб, палак ёзиб кетган фарзанди билан боғлиқ хотираларни эслар экан.

Онанинг дуосига тўsicк йўқ, дейишади. Қолаверса, устозлар ҳам шунчаки башорат қилишмайди. Бугун Ферузбек Курбонов мамлакатимиздаги йирик корхоналардан бири “Ўзбекистон Миллий электр тармоклари” акциядорлик жамияти бошқарув раисининг ўринбосари лавозимида фаолият олиб боради. Хонадоннинг тўнгичи бу касбни тасодифан танламаган. Уларнинг боболари, амакилари ҳам энергетик бўлишган. Демак, бу касб Курбоновлар сулоласи учун меросий касбdir. Энергетика, иқтисод,

фармацевтика соҳаларида олий маълумот олиб, бугун ўз мутахассислиги бўйича юртимиздаги нуғузли ташкилот, корхоналарда ишлаётган укаларининг барчаси “Нурчилар” деган атамага чуқур ҳурмат билан қарашади.

Тўғри тарбиянинг мана шундай кувончли самараси ҳақида гапириш осон, лекин бундай натижага ҳеч ким осонликча эришмайди.

– Жамиятдаги ишимиз нечоғлик муҳим бўлмасин, бир кўзимиз ҳамиша болаларимизда бўлган. Уйимизга стадион яқин бўлгани учун бирда-иккida майдонга чиқиб юргани, футбол ўйнаганини ҳисобга олмасак, фарзандларим доим банд бўлишган. Уйда ҳар бирининг қиласиган ўз вазифаси бор эди. Қайси бир ийиштираса, бошқаси ховлидаги экинларга, яна биттаси дараҳтларга қаради. Ҳатто, Фаррухбек ўғлим газ плитада нонуштамиз учун ширин булочкалар ҳам пиширишни уddaлаган. Ҳарчанд назоратда, ҳарчанд ақлли бўлишгани билан бола-бала-да, баъзан чизган чизигимиздан чиқиб кетишарди...

Матлабон ҳикоясининг шу ўрнида Ферузбек билан боғлиқ бир воқеани табассум билан ёдга олди.

– Учинчи синфда ўқирди. Зеҳн солсак, каттакатта романларни кетма-кет ўқияпти. Дадаси билан иккавимиз рўпарамизда олиб ўтириб жиддий сұхбатлашдик.

“Албатта, бадиий асарлар ўқишиларинг керак. Китобхонлик фикр кўзларингни очди. Мулоҳазага, нотиқликка ўргатади. Аммо сен ҳали бундай асарларни китоблар сенинг хаёлларингни бошқа кўчаларга киритиб юбориши мумкин”, тарзида ўзимизча тушунтиришлар қилдик. Ферузбек гапларимизни уқандай бўлди. Орадан анча ўтга қаравотидаги тушаги кўзимга ғалатирок кўринди. Қўтариб қарасам, тагига бизман қилган романлартартиб билан терилган... Демак, ўғлимиз энди биздан бекитиб ўқий бошлабди...

Ҳа, китобхонлик Ферузбек билан йиллардан йилларга ўтди. Бу мақолани ёзишга тайёраргалик жараёнида ундан волидаси, падари бузруквори, умуман, оила муҳити ҳақида сўраганимизда, бир қарашда камгап кўринган йигит “очилди”:

– Иккovi ҳам жуда талабчан бўлишган. Бизга берилган ҳамма нарсанинг меъёри, ўлчови бор эди. Аммо китобга келганда, пул аяшмасди. Қачон, қандай китоб керак бўлса, бемалол ҳарид қилардик.

Умуман, ўқиши масаласига алоҳида эътибор беришган. Биринчи синфнинг аввалида ҳатим унча ўшамаган, шекилли, онам ҳар кеч дарсларимни қилиб бўлганимдан сўнг ҳуснинатим устида ишлардилар. Бир неча варакда қайта-қайта ёзув машқ қилардим. Бу машгулот чиройли ёзадиган бўлгунимча давом этган.

Ҳаммамиз ҳамиша банд бўлганимиз учунми, камсукум бўлиб улғайганимиз. Аммо мен онамнинг

сийрак аёлларга хос қасби – инглиз тили муаллималиги билан фаҳранардим ва буни тенгдошларимга билдиришдан ғурурланардим. Онам ораста, ўзларига яратириб кийинарди. Янги либос олиш ниятида баъзан бозорга борсалар ҳам, айланиб-айланиб бирорта кийим харид қилмай қайтардилар. Йиллар ўтиб англадимки, улар кийимга инжик эмас эканлар, шунчаки ўзлари учун пулни кўзлари кийимас экан. Биз учун эса пулини ҳам, вақтини ҳам аямасдилар. Бир гал менга зарур пойабзal ўзимизда топилмагач қўшни қишлоққа бориб олиб келганимиз.

Мана, биз топармон-тутармон бўлдик! Беш ўғлон бирлашиб таваллуд кунларини байрам қилиб бермоқчи бўлдик. Ҳамма нарса таҳт бўлганда кўнмадилар.

– Болаларингнинг қанча зарурати бор, йигитн маблағларингни шунга ишлатинглар, – деб туриб олдилар. Ноилож қўндик... Ферузбек бу воқеаларни ҳикоя қилар экан унинг овозида: “Менинг онам шундай”, деган фар туғуси намоён эди.

– Ўзига беҳисоб шукур, келин танлашда ҳам адашмадик. Келинларимиз ўғилларимиз билан аҳил яшашади. Ўн беш нафар набирага бобо-бувимиз. Тунгич набираларимиз ҳам камолга етиб қолишиди. Улар мактабданоқ олий таълимга тайёрланиб, отоналарининг юкларини енгиллаштиришяпти. Бизнинг тўрт нафар фарзандимиз контракт тўлов асосида ўқиган. Кредит ҳам олганмиз, кўли узун жигарларимиз ҳомийлик ҳам қилган. Қўй-мол ҳам бокқанмиз. Ҳалол меҳнатнинг барча турларига бош урдик, ўғилларимиз ҳам талаба пайтлариданоқ ишлай бошлашган. Ҳозир эслай бошласам, яшаган ҳар бир кунимизда маъно кўраман. Чиройли яшабмиз, дейман...

Ҳа, онақўнглитетубайтаётганҳаёт, чинданҳам, чиройли таърифга арзиди. Матлабон турмуш ўртоги билан ҳар йил куз қуёши илик нурларини йиға бошлашиданоқ чорбоғдаги ишларини саранжом қилиб, Бухорои шарифдан пойтахта – ўғил-қизлари, набиралари бағрига йўл олишар экан.

– Набираларимиз тарбиясида келинларимиз ёнидамиз. Ахир, уларнинг ҳаммаси олий маълумотли, масъулиятли вазифаларда ишлашади. Айни пайтда барчаси бизнинг бобо-бувилк ҳурматимизни ҳам жойига қўйишади. Отаси билан бирга Үмра зиёратига бориб келдик. Туркия, Чехия каби давлатларнинг ҳу什ҳаво масканларида дам олдик. Дўкон, бозорайланмаймиз, таъбимиз кўтартгани, кўнглимиз тусаганини дилбандларимиз муҳайё қилади...

Сұхбатдошимиз:

– Шу-да энди, бори... – деб ҳикоясини якунлар экан, қани эди бизга замондош бўлган ҳар аёл, ҳар она билан оиласи, ўғил-қизлари ҳақидаги сўзлашувлар шундай ниҳояланса экан, деб орзу қуламиз. Баъзи мулокотлардаги каби дил тирналмаса, қалбга афсуслар чўкмаса... Келин, ниятилизни яхшиликка боғлайверайлик-чи, ахир, орзуга айб йўқ...

Кутлибека РАҲИМБОЕВА

КИМГА ИБРАТ, КИМГА САБОК...

Ҳолида Қобулова саратон касаллигини бир неча бор мардонавор енгигиб ўтган жасоратли аёл. Үндаги иродада, ҳаётта муҳаббат кўплар учун енгилмас хисобланган хасталик енгизига сабаб бўляяпти.

Ўзбекистон Ногиронлар Ассоциацияси тасарруфидаги “Имконият” ижтимоий-сиёсий, ҳукукий газетада журналист сифатида хизмат қилиб келаётган бу аёлнинг ҳаёт йўллари ҳамманига ўхшамайди.

1969 йилнинг февралида Тошкент шаҳрида хизматчи оиласида туғилган Ҳолида Қобулова оиласада ўн бир нафар фарзанднинг орасида саккизинчиси эди. Журналист бўлишни болалигидан орзу қилгани учун илк фаолиятини ақа-опаларидан келажак орзулари ҳақида интервьюлар олишдан бошлаган. Ҳовлидаги катта тут дараҳти соясида яхнларига, кўшини болаларга турли хил кўрсатувлардан парчалар ижро этиб олқишилар оларди. Баъзан шеърларни яхнларига, кўшини болаларга турли хил кўрсатувлардан ёд ўқиб қарсакларга кўмилса, баъзан монологлар айтиб ўйга толдиради. У ростдан ҳам тўғма журналист эди. Бўй етиб совчилар эшик коқа бошлагач турмушга чиқди.

Оиласининг эрка қизи бирдан рўзгорнинг горига тушиб колди. Ҳаёт шеър айтиб, микрофон тутиб юришдан иборат эмаслигини, бегона юрт, бегона одамлар орасида ўзини, ўзлигини йўқотмаслиги, баҳти бўлиш қоронуда игна қидиришдек гап эканлигини англатди. Иродаси метин бўлган Ҳолида қадриятлардан узоклашмади.

Орадан йиллар ўтиб, турли газеталарда гоҳ мухаррир, тоҳририят ва уйи ўртасида юриб юриб автобусдаги тирбандликлардан бағрида химоялаб кучоқлаб, газета тахламлари ёнида овутиб қизларини катта қилди.

Ўқитди, турмушга узатди, фарзандли қилди. Шу уч жумлаға жойланган сўз ортидаги кокилишлар, оғриқлар, кўз ёшларини юраги тубига яширди. Фарзандларни орасидан “Кизим, сизга тарбия берган онангизга раҳмат”, деган олқишилар олгандан розиман, деб кўнглига сунъиб шукрлар қилди. Афсус, кувончнинг кайгуси ҳам бўларкан, иродасини тоблаган ҳаёт унга йиллар ўтиб, сўзимиз аввалида

айтганимиз, оғир хасталикни рўбарў қилди.

Ҳолида опа илк бор ушбу касалликка чалинганида яшашдан умидини узди, ўзини коронулиқда ҳис қилди ва таҳлиқага тушиб қолди. Қачонки, бир тасодиф уни уйғотмагунча шундай бўлди. У бир куни туш кўрди, тушида опок либосдаги нуроний бир отахон йўлидан чиқиб: “Кизим, дард борки, давоси бор, Яраттана шак келтирма, кучли бўл, сен енгасан”, деди. Унинг бу пайтдаги ҳолатини тасаввур қилинг-а... У бу ёруғ тушга ишонди ва ўша кундан ўзини, энг аввало, ич-ичидан тиклади. Юрагига умид ниҳолини қадади, мен яшашим керак, яқинларим, дўстларим, фарзандларим, севимли касбим учун яшашим керак. Мен сенга қарши курашаман, хасталик, деб ўзига керак. Ҳамма нарса таҳт бўлганда кўнмадилар.

Ишига қайди, жамоаси уни очиқ юз, самимий меҳр билан қаршилади. Қаҳрамонлар излаб вилоятларга хизмат сафарларига кетди. Устозлари Тўраҳужа Эрхўжаев, Рашид Рауповлардан чексиз миннатдор бўлди, улар сабаб доим ёзишга, ёзғанларини муҳлисларига етказиша интилди. Танлаган касбига, касби орқали топган ҳурмату эъзоларига шуқроналар айтди. Турли хил тақдирларни кўрганда ўзининг ҳаётидаги муаммолари ўткинчи тушдек эканлигини хис қилди.

– Дард берувчи ҳам, сабримизни синовчи ҳам ёлғиз билан ҳаршилади. Ҳаётларни ташқарида бир гўзал ҳаёт бор, нега бу ҳақида ўйламаяпсан, дердим. Лангариз кема бўлмагани каби максадсиз инсон ҳам бўлмайди, дейишганидай, мени дарднинг ўзи тарбиялади. Бу эса тушкун ва стрессли ҳолатдан тезда чиқиб кетишимиға ёрдам берди, – дейди Ҳолида сұхбатлашганимизда.

Ҳа, у касалликка бўйсунмади, аксинча, дардни таслим қилди. Унга атрофидағи инсонлар, гўзал давралар руҳан ва жисмонан кўмак беришиди. Севган асарлари мутолаасига қайта киришиди, китобларни дугонасига айлантириди. Қизлари, кўёвлари билан узок-узок бўладиган сұхбатлардан кувват олди, набиралари олишдан бошлаган. Ҳовлидаги катта тут дараҳти соясида яхнларига, кўшини болаларга турли хил кўрсатувлардан билан “мехмон-мехмон” ўйнашлари дилига завқ берди. Рухий ором оладиган масканни театр томошаларига бориб, кечинмаларини янгилади. У шу тарзда касалликни батамом енгандай эди.

Орадан маълум вакт ўтиб хасталик уни яна йўқлади. Тахлил натижалари саратонни аниқ кўрсатди. Очиги, бу сафар тушкунликка тушмади, кўркув, ҳаяжон босмади. Шифокорлар Вилоятхон Сайдиҳамедова, Одилжон Аҳмедов, тиббиёт фанлари доктори, профессор Наргиза Захироваларнинг маслаҳати ва кўрсатмаларириояқилди. Натижалар ижобий бўлиб уни ўлмасой деб атай бошлашиди.

Кураш ва енгис билан ўтган йилларда у кўплаб беморлар, шифохоналар, шифокорлару ҳамширлар ҳатто фаррошлар ҳудаҳам гўзламалар, хикоялар ва очерклар ёзди. Улар “Имконият” газетаси сахифаларини безади, ҳимларгагидир ибрат бўлса, ҳимларгагидир деймиз ва бўлли. Яхшилик ҳам, ёмонлик ҳам тақдирдан, деймиз ва кўпинча тақдирга тан берамиз. Аммо ҳаётда инсоннинг сабр-бардоши, ҳаракатлари ҳам баъзан тақдирини ўзgartиради. Биз ҳикоя қилаётган Ҳолида Қобулова ҳаётни ўхикаратни исботлаб турибди.

Робия ЛАТИФ
САОДАТ 2025/6 21

Лайлак уяси

Муяссар Тиловова

Хикоя

Чанг унникуб қолган узун-узун киприкларини пирпиратиб симёоч устидаги лайлак уяга термилаётган болакай бир маромда куртиллатиб ўтлаётган эшаги устига чалканча ётиб олган, дунё билан иши йўқ. Ҳатто киприк қоқмайди, яқинда тухумдан чиқкан лайлак болалари чуғур-чуғурига кулок тутади. Туроб қоровул дунё бехабар болага қитмирилик қилгиси келди.

Кутимаганды бикининг қаттиқ ботган халачўпнинг оғриғидан чўчиб кеттан боланинг йиқилиб тушишига бир баҳя қолди.

— Ха, боласи тушмагур, пайкалга кирганинг қачониди? Буердания қилиб ўтирибсан? Поччанг сени кутавериб хуноби ошаётгандир.

Шоша-пиша эшагига ўнғай ўтириб олган бола босиб босиб хивич урди. Яғрини оғриған жонивор йўртиб кетди.

— Тез қайт, шу ерда кутиб тураман сени.

— Хў-ўп...

Азамат олислаб кетгунича ортидан тикилиб турган чол бошини кўтариб бетон симёоч тепасидаги лайлак уясига қаради. Симларини ким, қачон узиб кетганини бирор билмайдиган симёоч бийдай яйдок чўл ўртасидаги кўз илғайдиган ягона белги. У худди карвонидан ажралган түядек сўлпайиб қолган. Чол белбоини тақир ерга тушаб ўтириди ва Азаматнинг қайтишини кута бошлади.

Лайлаклар хар йили симёоч устига ин куриб, бола очишади. Полапонларини учирма қилгач қишига яқин бутун оила қаёққадир учуб кетади. Уларнинг қаергакетиши мумкинлигига Азаматнинг ҳеч ақли етмайди. Туроб қоровулнинг айтишича, иссик ўлкаларга учуб кетармиш-да, қиши ўтгандан сўнг яна уяларига қайтармиш. “Нима, қиши ҳамма жойга бирдай келмайдими?” —

деб ўйлаб қолади баъзида у. Йўқ, эси кирди-чиқди бўлиб қолган бобо адашаётган бўлса керак. Холаси шундай деганди: “Туроб чўпон билан кўпам ош-қатик бўлаверма. У кариб, мияси суйилиб қолган. Бўлмаса ёз-ку ёз, изиллаган қаҳратондаям далада изғирмиди? Унга дала боласиданам азиз”. Аммо нима бўлгандаям боланинг кушларга ҳаваси келади. Чунки ста-оналари полапонларини ташлаб кетишмайди. Эрта баҳордан то совук тушгунича боқиб катта қилишади. Холасининг

айтишича, шу зигирдай ақли йўқ кушлар ҳам Азаматнинг ота-онасидан яхшироқ эмиш. Иссиқ ўлкаларга учуб кетишидан аввал болаларини улгайтириб, сўнгра ўзлари билан олиб кетармиш. Азамат холасидан нимага бундай деётганини ҳеч сўрамайди. Сабаби ҳар икки галининг бирида укаси ва келини шаҳарга кетаётib, опасини йўқлаб ўтмоқчи бўлганини ва гўл хотинни алдаб чақалогига бирпастга қараб туришларини сўраб шу бўйи қорасини кўрсатмаганларини эслатиб туради.

— Бирров қараб туринг деса, гўдакни бағримга босаётганимдан севиниб кетибман, нимага бундай дейишаётганини сўрамабман ҳам. Аёл бўлиб яралиб, фарзанд тугиб тарбияламаганингдан, она бўлиб бешик тебратиб алла айтмаганингдан кейин гўр бўлармиди? Ҷақалокқасуқланибоналиқ меҳрингжўшибкетаверадида. Ҳатто, ўшанда кўкракларимга сут келгандай бўлувди. Шундан бери сен шумқадамга она бўлиб келяпман. Жондай укамнинг боласисан, жигаримсан. Сенга ҳар қараганимда раҳматли отам келади кўз ўнгимга. Отамнинг кўзларини, бурунларини кўраман сенда. Майли дедим, чидадим. Худо инсоф берганида олиб кетишар. — Холасининг хокисор қиёфаси ҳам, сўз оҳангига ҳам ўзгарди. — Хо, олиб кетишармиш. Нимага олиб кетишаркан? Зигирдайлигидан боқиб катта қилиб, қўлидан иш келадиган бўлганида улар эга чиқишадими? Хеч-да. Сени улардан тортиб олибманми? Агар олдимга бола деб келишсин, оёғини уриб синдираман. Укам деб, келиним деб аяб ўтирумайман. Бола керак бўлса, бошқа тугиб ол, дейман. Оналик қилиш учун фақат тувиш керакми?

Хам бермайди. Оловдай ловиллаб, кейин босилишини негадир “хола” дейишига ўрганиб қолган. Холаси доим Қарғаб эсга оладиган ота-онасини асло эслолмайди. Эсини таниганидан бери холаси ва поччаси билан Азаматга ҳеч эътибор бермаган. “Аскад алкаш фақат ароқ тўла шиша билан дўст. Эрталабдан кечгача ўшанисини қучоқлаб ётади. Болаям, хотинам шиша үнга. Бир куни думалаб ўлиб қолганидаям шу шишиси кўмсин”, — деб холаси доим жаврагани-жавраган.

Азамат поччасига овқат олиб бориш учун қанча эрта йўлга чиққани билан барибир кечикиб боради. Сабаби симёоч олдида тўхтаб соатлаб лайлакларга эшаги устида ёнбошлаб. Қайси томондан қарамасин, ҳар гал бу кушлар худди бир мўъжизадай шуурини тўлқинлантираверади. Ҳайрати ошади. Холаси, поччаси, бир муддат унугади.

Қамиш чайла ёнига етгач эшакни нарироқда ичкарига кирди. Санам опа шу тугунни бергунча ҳам роса хархаша қилганди. Олдинига ароқхўр эридан нолиб унинг бари қариндош-уругини гўрдан олиб, гўрга солди. Бундай эрнинг боридан йўғи яхши, деб бошқа

овқат жўнатмасликка қарор қилди. Чайласида ароғи билан сасиб ётаверсин, деди. Азаматни ёнига чақириб наридан-бери дастурхон тузаган бўлди-да, бироқ овқатнинг бир лўқмаси ҳам томоғидан ўтмай йиглаб юборди. “Минг ёмон бўлсаям эрим, кўз очиб кўрганим. Бийдай даштда бир ўзини қандай оч-нахор қўяман? Уям нима килсин, эплаб битта бола туғиб беролмаганимдан кейин ичади-да. Дардини кимга айтсин, аламини ароқдан олади. Менга ёрилай деса, ўзим тўкилиб ётибман”, дейди хўрсиниб. Сўнгра қайтса, бирга овқатланишларини айтib, болакайнин далага жўнашга ундаиди. Овқатни тезроқ элтишини тайинлади.

Азамат чайлага бош суқиши билан бўсағада юмалаб ётган шишаларнинг бирига тўқишиб кетди. Поччаси қамиш чайланинг ола-чалпак соясида ёнбошлаб ўтирган экан. Боланинг димогига гуп этиб ароқ хиди урилди. Поччасининг соchlари ювиб таралмаган, кўйлагининг бирорта тугмаси йўқ...
— Бунча қопкетдинг... — деди у болани кўриши билан.

Азамат индамай, шишаларни тутқазди.

— Мейли раис айтди, бу уч кунлик ҳақингиз экан. Бирдан ичиб кўймай, кейин бергунича етказаркансиз. Бола худди олиб кетиб қоладигандай Аскад алкаш шишаларни юлқиб олди.

— Менга нима қилишни ўргатма, тирранча. Ўзим биламан. Раис бошқа ҳеч нарса бермадими?

— Манавини айтяпсизми? У чўнтағидан кутиси фижимланган сигарет чиқарди.

— Шуну айтяпман, шуни. Холанг кўрмадими?

— Йўқ, раис уйдан чиққанимдан кейин берди.
— Бўлти, овқатингни анави ерга кўй-да, ўзинг кетавер, — деди поччаси ароқни гўё сув ичгандай симира бошларкан.

У доим шундай қиласи. Жияни опкелган овқатга қайрилиб қарамайди. Овқат ўрнига ҳам ароқни кўтаради. Азамат кўпинча бир-икки марта кўл урилиб, айниган овқат қолдикларини тозалаб идишларини олиб қайтади. Поччасининг тезда жавоб бергани яхши бўлди. У энди бемалол оқбош фарами соясида ёнбошлаб, лайлак уясини томоша қилиши мумкин. Холаси нега кеичканини сўраса, поччаси билан бирга овқатланганини баҳона қиласи. Шунда индамайди. Туроб қоровул ҳалиям кутиб турганини симёочга яқинлашиб қолганида кўрди. Шу эзма чолнинг эски гапларини яна эшитишни ўйлаб, сепкилбосган бурнини жийирди, аммо лайлаклардан кўнгил узид кетолмади.

— Ха, келдингми, поччангни кўрдингми?
— Кўрдим.
— Яна мастмикан?

Ёнида бирор биланса ҳам ўз-ўзига гапираверадиган чол гапида давом этди:

— Маст бўлмай нимаям қиласи, жувонмарг. Агар билсанг, ерларимиз шўрлаб кетишига мана шулар сабабчи. Уларнинг касри урятти. Нас босган жойда худо ризқ ундиарканми? Эҳ-хе энди кўчиб келган пайтларимизда эгам назар соглан ерлар эди. Ўзлаштиргумизча энамизни кўрганмиз. Ёшлигимиз,

билақдаги күчимиз мана шу тупроқ учун соп бўлди. Лекин шундайм нолиганимиз йўқ. Тоғ-тоғ буғдои хирмонини, оппоқ пахталарни кўрганимда ҳамма чарчоқларимиз чиқиб кетарди.

Бобо яна жим бўлди. Симёғочга қаради. Бу пайтда она лайлак болаларини овқатлантириш учун уяга қайтганди. Чол унинг ҳаракатини кузатиб тураркан, азбаройи ҳавас қилганидан соқолини тутамлаб силаб кўйди.

- Нимага шудар, сони, ёй, ёй

- Нимага шулар одам бўлиб яралмаган экан-а,
Азаматжон? — деди тўсатдан.

Бола бўлса худди жавоб бериши шартдай қошларини чимириб ўйга чўмди.

Ундан бирор тайинли гап чиқмаслигини билған чол эса яна үзича жавради.

– Ватан қаерда эканини, құшмиялари билан ҳатто шулар ҳам англашады. Бизнинг болалар-чи? Э-е-е... – Чол ҳафсаласиз күл силкиди.

Орага сукунат чўқди. Азамат сездирмайгина қоровул томонга қараб, унинг мудрай бошлаганини кўрди.
- Бобо, - деди сўнгра, ислами й

Симёоҷадаги уягдоим шу лайлакларнинг ўзи қайтадими? – А, нима?

- Ҳар доим шу лайлакларнинг ўзи қайтадими, деяпман?

Коровулнинг сухбатига қизиқа бошлаган барнига яки нарс суннати - таърихи маддасидан.

— Азamatжон, — деди чол оғир хүрсина. — Мен лганимда сен катта йигит бўлсан.

— Мен алларимни ҳозир тушунмасанг ҳам, вакти келганида ғлайсан. Агар ўлсам, мени қишлоғимиздаги абристонга эмас, мана шу даштта қўйишса дейман. Ўзим уллатиб-яшнатиб, қандай ҳароб бўлаётганиниям юрагим зилиб кузатәётган далаларимга кўзқулоқ бўлиб ётсан, дейман. Еримизнинг бағри кенг. У одамзод каби кек ақламайди. Яхшига ҳам, ёмонга ҳам паноҳ бўлаверади. Чондир поччантга ўхшаганлар билан бир тупроқда тишини ўйласам... Худо кўрсатмасин! Ишқилиб, охират имиз бир жойда бўлмасин-да.

Чолнинг эзма гапларидан зериккан болакай
алканча ётиб олган, кунга кўзини қисиб қарайверганидан
ку элита бошлаганди. Чол ўзича жилмайиб кий-
орданинг ёнига чўсиди. Г

Аланинг енига чузилди. Бирпасда хуррак ота бошлади. Аммо қашуай қусида ҳам тушкүрди. Ям-яшилдала, ўсиқ бўлиқ галла бошоклари бир зайлар чайқалиб турибди. Трофда сурув-сурув кўй-кўзилар ўтлаб юрганмиш. Троб қоровул жаннатмисол даласига энтикиб, мамнун қади. Чол худди бари ўнгида бўлаётгандай тамшаниб илмайди. У ҳозир шу жаннатда бир умр қолишга, қайтиб ғонмасликка рози эди. Бироқ нақ кулокларининг тида бутун ерни ларзага келтириб кимдир чинкирди. Троб кетган қоровул кўзларини илкис очгач тепасида планаётган қоп-қора тутунни кўрди. У буралиб-буралиб монга ўрларди. Ҳеч нарсага тушуммай довдираб қолган бо ён-верига аланглади. Не кўз билан кўрсинки, оламга

Ўт кетибди. Вахимали бақирған овоз Азаматники экан. У күркіб кетганидан чолнинг пинжига маҳкам ёпишиб олган, дағ-дағ титрарди. Бу воқеаларнинг ҳаммаси шунчалик тез содир бўлаётганидан иккиси ҳам нима қилишни билмасли.

Кун тобида қуруқшаб, биттагина учкуннинг сачрашини кутиб ётгандай фалла ҳам, оқбош гарами ҳам худди жўрттага қилгандай гуриллаб ёнади. Дунёда хашашакдай тез ёнадиган нарса бўлмас экан. Атрофдаги кенг майдон қорайиб, тутаб кетган. Яхшиямки, чол билан бола нам ажриқ устига чўзилишган экан.

– Тур, болам, – деди чол вазиятни идрок қилғаç ўзига келиб, – ўтдан ҳолироқ жойга ўтишимиз керак. У Азаматнинг кўлларини маҳкам ушлаб торта бошлади. Аччиқ тутундан кўзлари ёшланиб, йўл топишга кийналарди. Лекин тирик қолиш учун курашиш керак. Чолга жимгина итоат қилиб келаётган болакай бир пайт оришдан тўхтади. Қандайдир куч уни ортга қайтиша мажбурлаб кўлларини чолнинг кафтлари орасидан тортиб олишга уринди.

- Нима бўлди? – дея чол бўғриқиб бақирди.
- Лайлаклар, уларнинг уяси ённати.
- Кўй ударни йоғоноти.

— Қуи уларни, ўз жонингни йиласанг-чи!
Бола орқага тисланаверди, чол эса олдинга
ортаверди. Бу курашда барибир қоровулнинг кўли
баланд келди. Улар шу югуришда тақир ерга етгандагина
ўхташди. Иккиси ҳам ҳансираф қолди. Иккиси ҳам
иінгларди: бири оқбош ғарамига кўшилиб ёниб кетган
пайлак уяси ва полапонларга ачиниб, бошқаси эса юрак
хўрини берib қилган меҳнати бир лаҳзада кунпаякун
ўйланидан куйиниб.

Орадан кўп ўтмай қишлоқдагилар етиб келишди. Шундагина Асқад алкашнинг қамиш чайласи ҳам ёниб кетганини билишди. Ўтнинг қандай ва қаердан никканини бола энди тушунди, бироқ ҳеч кимга ҳеч нарса деёлмади.

Эртаси куни поччасини шу жойнинг ўзида дафн
тишди. Холаси дунёни бошига кўтариб, ёқа йиртиб
иғлади. Маъракада бир томчи ҳам ёш тўкмасдан мик
тмай турган қоровул ҳамма тарқалгац ерга тиззалаб
тирганча хўнграб юборди. Куйиб кўмирга айланаётган
упроқни кафтларида маҳкам чанглаб иғлади.

- Эй пешона терим томган дала, — деди оппок
околига томган ёшларини сидириб, — мен қолиб
афрингга кимларнинг хокини олдинг? Ахир мен
енга бир умр содик яшагандим-ку. Ўтган-қайтгандар
жабланиб қарашди, аммо ҳеч ким уни юпатишга
принмади.

Орадан қанча сувлар оқиб кетди. Холаси
Поччангнинг руҳи шод бўлади, бир бориб кел”,
еб қистайвергац ноилож ўтган йили кўкламда
замат эски қишлоғига бориб келганди. Хозир
ерларда ҳеч ким қолмаган, ҳатто қачонлардир
ириов яшаганига ҳам ишонмайсан киши. Азамат
оришга борди-ю, лекин инсон эканидан, кўксисда
оррак уриб турганидан уялиб, мулзам бўлиб қайтди.
унки бийдай даштлиқда, ҳамон ўша симёғоч
аққайиб тураг, унинг тепасидаги лайлак уяда эса
олапонлар чуғурларди.

Хориждан мактуб

"ЎЗБЕКИСТОННИ созиниб яшайман..."

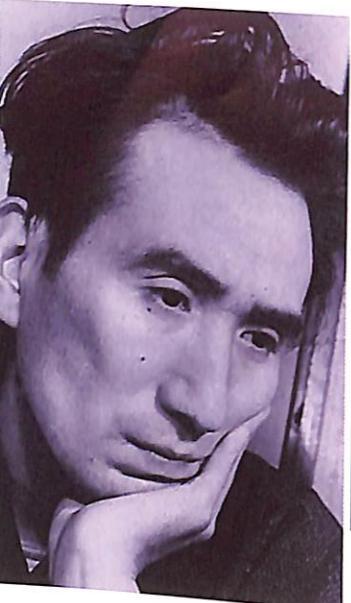
“Ассалому алайкум, қадрдонларим! Эгизак опам билан иккинчи уйимизга айланган жонажон Ўзбекистонимизни тарк эттага орадан шунча йил ўттан бўлса-да, худди эртақдагидек гўзал ва бетакрор бу ўлкани ҳар куни кўмсаб, интиқ яшайман. Ҳар куни тонгда янги кунни қарши оларканман, барчага соғлик, тинчлик тилаб, дуо қиласман. Ҳамиша овқатлангандан сўнг юзимга фотиҳа тортаман. Бойиси Сирдарёда яшаган пайтларимда кексаларнинг дуоларини кўп олганман. Ўзбеклар: “Нимани ният қилсанг, шунга эришасан”. деб бежиз айтишмас экан. Бу ҳалқнинг анъана ва урф-одатларини оиласманда ҳам кўллайман. Сўридаги хонтахта атрофига ўзбекча кўрпача ёйиб (Ўзбекистондан жўнаш олдидан қадрдоним Мухаббат Алижонова қавиб берган), дастурхон безаймиз. Оила даврасида, турли тадбирларда миллатдошларимга бу кўёшли юрт, меҳридәр ўзбек ҳалқи ҳақида сўзлаб бераман. Уйимдаги идиш-тобоклар-нинг ярми Ўзбекистондан олиб келинган, паҳта гулли чойнак-пилалар, катта-кичик лаганлар, миллий дастурхон ва бошқалар. Мен уйимда палов, уйғур лағмони, манти, димлама, мастава каби таомларни тайёрлайман, ўзбекча нон ёпаман. Фарзандларим бу шарқона таомларга ўрганиб қолишган, жудаям ёқтиришади. Кийим жавонимдаги либосларга келсанам, хонатлас, адреса кўйлаклар ва камзуулларим кўп. Барчасини Ўзбекистондан олиб келганман. Менинг коллекциямда европача услубдаги кийимлар кам. Кўп йиллардан бери ўзбекча либосда ишга бориб келаман. Кўпчилик ҳамкасларим: “Нега европача ёки ўзингизнинг миллий кийимларинизни киймайсиз?” деб сўрашади. Мен уларга: “Бу – менинг ёшлигим, Ўзбекистонда ўттан умрим мазмуни ва меҳмондуст ўзбек ҳалқига бўлган муҳаббатим, хурматим белгиси”, дейман. Девяри, ҳар икки йилда серқўёш ўлкага бораман ва бағрикенг, меҳрибон ҳалқнинг меҳмондустлигидан баҳраманд бўламан. Ўтган йили борганимда олган таассурларимни видеолавҳалар ва фотосуратларда акс эттириб, уларни Ёкутистон ахолисига ҳавола эттаман. Юртдошларим ушбу видеотасвиirlар орқали Зоминнинг бетакрор тоза ҳавоси, Бахмал олмалари, Зарбдор туманидаги галазорлар, ўзбек хонадони, тандирлари, миллий қадриятларидан тушишганди.

Энди оилас ҳақида. Беш фарзанда мотта эга бўлишди. Катта қизим Нюрбин тарих фанни ўзбек-Зулфия Модельер ва технолог бўлиб ишлайди. Бу қизимга ўзбекистон ҳалқ шоираси Зулфияхонимнинг исмими кўйганимдан фахрланаман. Иванна меъмор, ўғилларим Алгис ва Айхал ҳали талаба. Ҳозир 7 ёшли набирам Бобоҷонга (ўзбекларда кексаларни жуда-ям қадрлашади, шу сабаб унга шу исмни берганман) ўзбек тилини ўргатяпман. Дам олиш кунлари бизниги келганида: “Бувижон, баъзи сўзларни унугиб қўйишинга оз қолди, яна кўпроқ ўргатинг, мени хам ўзбекистонга олиб боринг”, - дейди.

Хаммангизни яхши курага
демайман, ҳамиша, "Кейинги сафар куриш унда",
Юртимизда бир муддат яшаган бўлса-да, унунтилмас таасур
ротлар, ҳалқимизга бўлган меҳр-муҳаббат билан яшаёттан ижодкор
дўстимизнинг юрак тубидан чиқаётган битикларни ҳаяжон билан
ўқиймиз. Ҳалқимиз бежиз, бир кун туз ичган жойга кирк кун салом
бер, демайди. Биз хам ёкутистоёнлик дўстимизни соғиниб, кутиб
коламиз.

Холида ПАРДАБОЕВА,
ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист.

Дадзай Осаму
(1909-1948)

ХХ аср бошидаги машхур япон ёзувчиларидан бири Дадзай Осаму (асл исми Сюдзи Сусима) Япониянинг Аомори префектурасида туғилган. Унинг “Хотиралар”, “Масхарабозлар гуллари”, “Ўқувчи қиз”, “Аёллар дуэли”, “Виённинг хотини” каби қандай асарлари чоп этилган.

Олча Барги ва най

Ҳикоя

— Ҳар йили эрта баҳорда, олчалар гулини тўкиб, барг ёзаётган пайтда шу воқеа ёдимга тушади... — деб гап бошларди кампир: — Бунга ўттиз беш йил бўлди. Унда отам ҳали тирик эди. Биз уч киши — отам, мен ва синглим бирга яшардик. Онам эса бундан етти йил аввал оламдан ўтган, мен ўшанда эндиғина ўн уч ёшга тўлган эдим. Мен ўн саккиззининг соҳилида жойлашган Сиросята шахридаги ўрта мактаблардан бирига директор қилиб тайинланди, биз ўша ёққа кўчиб кетдик. Биз у ерда отамни Мацуэга ишга ўтказгунларига қадар олти йил яшадик. Ўша йили кузда, йигирма тўрт ёшга тўлганимда Мацуэда турмушга чиқдим. У пайтларда бу кеч турмушга чиқиш саналарди. Мен онамдан ўтишади ётгани сабабли оила ташвишлари билан унча иши йўқ эди. Менсиз рўзгоримиз пароканда бўлиб кетиши турган гап эди. Шу важдан ҳам мен улар-келган совчиларга рад жавобини беришга мажбур эдим. Лоақал синглимнинг соғлиғи яхши бўлганида ҳам майли эди. Афсуски, синглим тамомила менинг аксим эди: у жуда чиройли, соchlари узун бўлса ҳам саломатлигининг мазаси йўқ эди. Биз Сиросятага кўчиб келганимиздан сўнг орадан бир йил ўтгач, синглим дунёдан кўз юмди. Мен ўшанда йигирма ўшда, у эса ўн саккизда эди. Мен сизга худди ўша пайтлар ҳақида сўйлаб бермоқчиман.

Синглим кўпдан бери касал эди. У буйрак сили билан оғриган экан, касалини аниқлашганда, вақт ўтган эди, иккала буйрак ҳам тамоман зарарланиб, ишдан чиқибди. Врач отамга синглимнинг касали оғирлигини, юз кун ҳам умр кўрмаслигини айтиб-

ди. Орадан бир ой ўтди, икки ой ўтди, белгиланган вақт ҳам яқинлаша бошлади, бизнинг эса жимгина кутишдан бошқа иложимиз йўқ эди. Синглим бу дарддан тамомила бехабар, ўзида йўқ хурсанд, ҳатто охирги пайтларда тўшакдан турмаган бўлса ҳам, қандайдир кўшиқларни хиргойи қилас, ҳазиллашар ва менга эркаланаарди. Лекин менинг эс-хушим фақат бир нарсада: қирқ кунлардан сўнг буларнинг ҳаммаси барбод бўлади... Ана шуни эслаганимда, томоғимга бир нарса тиқилиб, этим жунжикиб кетарди. Назаримда, бундай оғир мусибатга чидомай жинни бўлиб қоладигандек эдим. Март кетидан апрель ва ниҳоят, май ҳам етиб келди, аммо ҳаммаси аввалгидек давом этарди. Аммо ўша кунни — майнинг ўрталаридаги қайсирид бир кун эди — асло эсимдан чиқармайман.

Далаю тоғлар яшил майсаларга бурканди, кунлар исиб, одамлар енгил кийимларга ўта бошлади. Кўм-кўк майсалар киши баҳридилини очарди, қаёққа қарама, табиат уйғониб, ўз сепини ёйишга тараддуд кўрмоқда. Қўлимни орқамга қилиб, хиёл эгилганча, бошимда турли ўй-ҳаёллар билан далаарни кезиб юрардим... Шу пайт кўлчиган тупрок қаъридан, қаёқдандир, бамисоли дўзахнинг ичидан гум-гум деган суронли садо эшитилди, гүё чохи жаҳаннамда баҳайбат ногора чалинмоқдаю бу садо ўша ёқдан келаётгандай эди. Мени қаттиқ кўркитган бу фалати товушнинг нималигини кейин билдим: у япон флотига қарашли ҳарбий кемалардан отилган снарядларнинг овози экан.

Эс-хушим синглимда бўлгани учун нима бўлаётганига тушуниб етолмасдим, тамомила гангиб қолган эдим. Назаримда, бу ўқ овозлари ва портлашлар қандайдир баҳтсизликнинг даракчисидай

эди. Кун ботгандан кейин ўрнимдан турдим-да, беҳол бутхонага кетдим...

— Опажон! — деб чақириб қолди синглим. У жуда озиб, қувватсизланиб қолган, афтидан, куни битиб бораётганини ўзи ҳам сезар эди.

— Бу хат қачон келди? Кўксимга бир нарса урилгандек бўлиб, рангим докадек оқариб кетганини сездим.

— Қачон келди? — деб қайта сўради у, чамаси, менинг бирданига оқариб кетганимга эътибор бермагандек.

Бир амаллаб ўзимни ўнгладим-да:

— Яқинда, сен ухлаб ётганингда. Сен тушингда кулаётган эдинг, мен хатни аста ёстиғинг ёнига қўйдим. Наҳотки сен ҳеч нарсани сезмаган бўлсанг? — дедим.

— Йўқ! — деб синглим кулиб юборди, кулгидан унинг дурдек оппоқ тишлари ярақлаб, оқшом фира-шираси туша бошлаган хонани ёритиб юргандек бўлди.

— Мен буни ўқиб чиқдим. Қизик! Тамомила менга нотаниш бир киши ёзиби.

Бу хат эгасини мен жуда яхши танирдим. Унинг исми М. Т. Я. эди. Йўқ, мен уни ҳеч қачон кўрган эмасман. Воқеа бундай бўлган эди: бундан бир неча кун аввал синглимнинг жавонини очиб, пастки тортмасидан яшил лента билан маҳкам боғланган бир даста хат топиб олдим. Бирорвларнинг хатини ўқиши одобдан эмас, албатта, лекин мен ўзимни тўхтатиб туролмадим, лентани очиб, хатларни ўқишига хилда М. Т. Я. деб имзо чекилган эди. Жўнатувчининг исми кўрсатиладиган ерга эса кизларнинг энг яқин дугоналари бўлиб, шунинг учун биз — на отам, на мен шу вақтгача синглимнинг йигит киши билан хат ёзишиб юрганини сезмаган эдик.

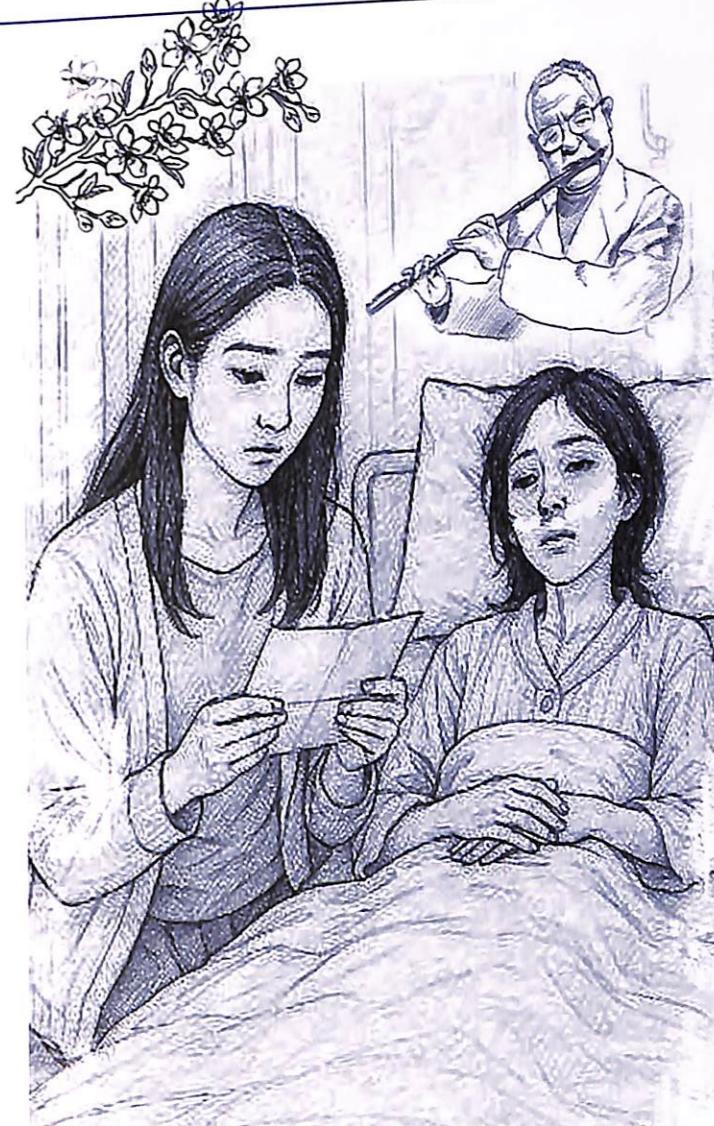
М. Т. жуда тадбирли ва эҳтиёткор экан. У синглимнинг барча дугоналари исм-фамилиясини яхши билар, ҳар хатида навбат билан уларнинг исми-журъати ва ботирлиги мени хайратга соларди: агар қаттиқкўл отам сезиб қолса нима бўлади? Миямга келган бу фикрдан кўрқиб кетдим. Сўнgra хатларни яхшилаб тахладим-да, бир бошдан ўқий бошладим. Қандайдир ширин, орзиқтирувчи бир туйғу вужудимни камраб олди.

Ҳа, менинг ўша пайтда эндиғина йигирма ўшга барча қизларда бўладигандек, ўзимга яраша ҳеч кимга ишончмайдиган юрак сирларим бор эди. Мен бир хатнинг кетидан иккинчисини ўқишида давом этдим, улар назаримда гүё беғубор, тиник, тезоқар сувга ўшарди. Мана, ниҳоят, охирги хатни кўлимга олдим, мактуб бултур кеч кузда ёзилган эди. Бир оёқларим бўшашиб кетди, шу даражада ҳаяжонда эдим. Буни қаранг, икки ёшнинг севгиси мен ўйла-

— Ўқиб беринг-чи ҳеч нарсага тушунмаяпман. Нима гап ўзи?

Ҳамма нарсани билиб туриб билмаганга олишмдан нокулай аҳволга тушиб қолдим.

САОДАТ 2025/6 27

Маҳкам Абдуллаев чизган сурат

— Ўқиб берайми? — дедим секингина хатни олатуриб.

Бармокларимнинг титраши мени янада хижолатга соларди. Ахир хат мазмунини ўқимай туриб ҳам жуда яхши билардим, лекин начора, эндигина кўриб тургандек ўқиб беришдан бошқа иложим йўқ эди.

Овозимни чиқариб ўқий бошладим:

“Мен сендан кечирим сўрашим керак. Шу кунгача зинҳор ёзмайман, деб келдим, чунки ўз-ўзимга ишонмас эдим. Мен бир бечора камбағалман, буни ўзинг ҳам яхши биласан, бунинг устига, фавқулодда бир салоҳиятга ҳам эга эмасман. Шунинг учун ўз тақдиримни сенинг тақдириң билан боғлай олмайман. Ожиз ва бечоралигим ўзимнинг ҳам жонимга тегди, ахир, муҳаббатим йўлида куруқ сўздан бошқа нима ҳам қила олардим? Шу ўтган кунлар, ҳатто кечалари ҳам тушимда, доимо ҳаёлимда сен бўлдинг. Бироқ мен ўз ҳаётимни сенинг ҳаётинг билан боғлашим керакмас. Айни мана шу чидаб бўлмайдиган ўй ажралишимизга мажбур қилди. Сен қанчалар баҳтсиз бўлсанг, менинг ҳам сенга бўлган муҳаббатим шунчалар кучайиб боради, ўртамиздаги масофа шунча кўлетмас бўлиб узоқлашди. Тушуняпсанми? Мен сени алдаётганим йўқ. Мана энди буларнинг ҳаммаси хато эканини кўриб турибман. Мени кечир! Сенга худбинларнинг худбини сифатида қарабман, сендан юз ўгирмоқчи бўлибман. Ахир ўзимиз бу дунёда ожиз ва ёлғиз бўлсак, шундан бошқа иложимиз ҳам йўқ, умрбод вафо қилмоқdir. Инсоннинг нимага курби етса, иложи борича, шуни қилишга уриниши керак экан, буни мен энди англаб етдим. Майли, қилган ишинг арзимас бўлсин. Масалан, момақаймоқдан гулдаста ясаб ёрга тақдим этиш — бу чинакам жасени ташлаб қўймайман. Ҳар куни шеърлар тўкиб, сенга юбориб турман. Ҳар куни уйингнинг ёнида олтида менинг найимдан сен учун ҳарбий марш янграйди. Ҳозирча бирдан-бир қўлимдан келадиган шу. Устимдан кулма. Тезроқ тузалсанг бўлгани. Ҳудо ҳам бизнинг муҳаббатимизни кузатиб тургандир. Биз унинг сўйган бандасимиз — сен ва мен. Ажойиб эр-хотин бўламиз.

Мен-чи, интиқ эдим,
Деразам ортида мана ниҳоят
Шафтоли гуллади,
Гуллади бодга.

Одамлар гулларни оқ рангда, дейди.
Нечун гуллар қизил менинг боғимда?

Мен ижод қиляпман, ишларим ёмон эмас. Эртагача хайр. М. Т.”

— Раҳмат! — деди синглим аста. — Хатни сиз ёзганингизни мен яхши биламан-ку, ахир.

Уялганимдан ўзимни қўярга жой тополмасдим. Сочларимни битта-битта юлиб, хатни майда-майда

28 САОДАТ 2025/6

қилиб ташлагим келарди. Эҳтимол, шундай аҳволга тушган одамни ер ёрилмади-ю, ерга кириб кетмади, десалар керак-да. Рост, бу хатни мен ёзган эдим. Мен синглимнинг изтиробларига лоқайд қараб туролмасдим. Шунинг учун М. Т.нинг ёзувига тақлид қилиб қўлимдан келганича шеър тўкиб, хат жўнатиб турмоқчи ва ҳар куни кечкурун соат олтида яширинча бокқа чиқиб най чалмоқчи бўлган эдим. Шармандалиқдан лавлагим чиқиб кетди. Ахир, мен ўз хатимда бир бало қилиб шеър ҳам тўқиган эдим-да.

— Хижолат бўлманг... — деди синглим негадир жилмайиб, ҳатто бироз кўтаринки руҳда... — Янглиш масам, кўк лента билан боғлаб қўйилган хатларни ўқиганга ўҳшайсиз, шундайми? У ерда ёзилган гапларнинг ҳаммаси ёлғон. Мен бутунлай ёлғиз эдим, шунинг учун ўзимни овутиш мақсадида бурноғи йил куздан бошлаб ўзимга-ўзим хат битиб поча тутисидан жўнатиб турдим. Шунинг учун ҳам мени овутишнинг ҳожати йўқ. Ёшлик — шундай ажойиб ва гўзалки, мен буни бетоб бўлганимдан кейин яна ҳам чуқурроқ ҳис қила бошладим. Ўз-ўзига хат ёзиш тентакликнинг ўзгинаси. Мен бирорта йигитни севиш у ёқда турсин, шу пайтгача бирон-бир йигит билан сўзлашганим ҳам йўқ. Менимча, сиз ҳам шунақасиз. Биз ўта доно эканмиз, ҳамма хатомиз ҳам ана шунда. Эҳ, эсиз менинг кўлларим, бармокларим, соchlарим...

Фам, кўрқинч қувонч туйгулари — бари қўшилиб қалбимни чулғаб олди. Нималар бўлаётганига ақлим бовар қилмасди, юзимни синглимнинг сўлғин юзига босганча хўнграб йиғлар эдим. Шу пайт, ҳа, айни шу пайтда қаердандир майнин куй эшитилди. Унинг қандай куй эканлигини англаб бўлмасди, жуда секин эшитиларди, лекин бу най овози эканига шубҳам йўқ эди. Биз жимгина куйга қулоқ солдик. Соатга қарасам, олти бўлиди. Бир-бirimizni маҳкам кучганча қандайдир кўркув ичра қимир этмай бу ғалати овозга қулоқ солдик, овоз боғ ичидан — олчалар орасидан келмоқда эди!

Худо бор экан! У барини қўриб турибди! Мен ўша дақиқада бунга яна бор ишондим.

Орадан иккى кун ўтга синглим вафот этди. Врач синглимнинг ёнида бошини қуий эгган куйин унинг нафас олишига қулоқ тутарди. Чунки синглим сал аввал секин нафас олиб турган эди-да. Бироқ мен ажабланмадим. Най овозини аниқ эшитганимга имоним комил эди. Балки, мен бехуда ишонгандирман, ўша куйни боғда отам чалдимикан, деган ўй ҳам ҳаёлимга келди. Ахир ҳамма нарса бўлиши мумкин-ку! У ишдан қайтиб келгач қўшни хонада бизнинг сухбатимизни эшитиб, мен билан синглимга раҳми келиб, най чалган бўлса-чи?

Эҳтимол... Отам ҳаётлигига ўн беш йил давомида бу гапни сўрашга юзим чидамади, сўнг эса бу воқеа тақозоси билан рўй берганига ишонч хосил қилдим.

Русчадан
Шафоат ИНОГОМОВА таржимаси

ХАЛОСКОР МАЛИКА

Тарихимизда Томир Хотун, Кабач Хотунлар сингари ўз эли, юрти тинчлиги учун душманга карши курашган аёллар кўп бўлган. Момоларимиз ҳам ўтмишда эркаклар қаторида кўлига курол олиб тинчлик, эркинлик учун жанг кишишган. Шулардан бири ўз юртни урушдан, қон тўкилишидан саклаб қолган фаргоналик малика Хотундир. Ц

Фаргона маликаси 700-726-йилларда шу худудда хукмдорлик қилган подшоҳ Алутар-нинг онаси бўлган. Бу подшоҳлар Ашинали турк хоқонларининг авлодидан эканлигини инобатга олсан, малика Хотун ҳам хукмрон зодагон оиласидан етишиб чиқсанлигини, кейин бўлганлиги аён бўлади. Хотуннинг исми, Ашиналилар сулоласига келин бўлганлиги Ашиналилар сулоласига афсуски, ҳозиргача бизга маълум манбаларда қайд этилмаган, Фаргона маликаси дейиш би-иилларига асосланиб ушбу Хотун VII асрнинг қилинишидан саклаб қолинди. Бу ҳодисаларда малика Хотуннинг оқилона, узокни ўйлаб сиёсат юритган иккинчи ярмида яшаган, дейишими мумкин.

Манбалардан бизга маълумки, хотин-қиз-ўрин тутган, айнан подшоҳ хонадонига мансуб аёлларга Хотун унвони берилган. Бу унвон одатда подшоҳларда ҳалок бўлишдан, уй-жойлар, урушларда ҳалок бўлишдан, тўғри, бу сулҳа кочкин сүғдийларнинг заарига ишлади. Лекин бир талаФаргона маликаси бўлган Хотунда ҳам яққол завжаларига улуғ мартабага эга бўлиб, давлат саройида фаол иштирок этган. Бу холат кўринади. Хотуннинг асосий сиёсий ва ҳарбий фоалияти, асосан, ўғли Алутарнинг хукмронлик йилларига тўғри келади. Бунда малика ўғлига ўртни бошқаришда кўмаклашган, маслаҳатларни кабул қилининг олди олинди.

Ислом БЎРИЕВ,
Ўзбекистон Фанлар академияси
Тарих институти илмий ходими

САОДАТ

Уибӯ сонда:

Ўзбекистон Республикаси
хотин-қизларининг ижтимоий-
сиёсий, адабий-бадиий,
безакли журнали
1925 йилдан чиқа бошлаган

6-сон (963) 2025 йил

МУАССИС:
Оила ва хотин-қизлар қўмитаси
БОШ МУҲАРРИР:
Мунаввара УСМОНОВА

Жамоатчилик кенгаси:
Танзила НАРБАЕВА
Зулайҳо МАҲКАМОВА
Раъно ТУРДИБОЕВА
Дилбар ФУЛОМОВА
Мукаррам Нурматова
Муножат ЙўЛЧИЕВА
Озода ПАРПИБОЕВА
Гулистон МАТЕҚУБОВА
Саодат БОЙМИРЗАЕВА

- 1 Оила ва хотин-қизлар
қўмитасида
"Оқила аёллар"
одамлар орасида
- 4 Ўзбекистон ифтихорлари
Дилсора Нурмурадова
Олтин дарвозанинг мөхир
дарвазабони
- 11 Кутлов
Жўшқин Қорабулут
Эҳтиром
- 22 Наср
Муяссар Тиловова
Лайлак уяси
- 25 Хориждан мактуб
Холида Пардабоева
"Ўзбекистонни соғиниб
яшайман..."

"Саодат" журнали ҳар ойда манзилга етиб боришида муаммолар пайдо
бўлса ёки журналда чоп этилган материаллар ҳақида фикр-мулоҳазаларингиз
бўлса, қуидаги телефон рақамларига мурожаат қилинг. Биз учун
фикрларингиз қадрли, кутамиз.

(93) 555-49-09

МАНЗИЛИМИЗ:

Тошкент шаҳри, М.Улуғбек тумани
М.Исмоилий Г-1.
Веб сайт: saodatjurnali.uz

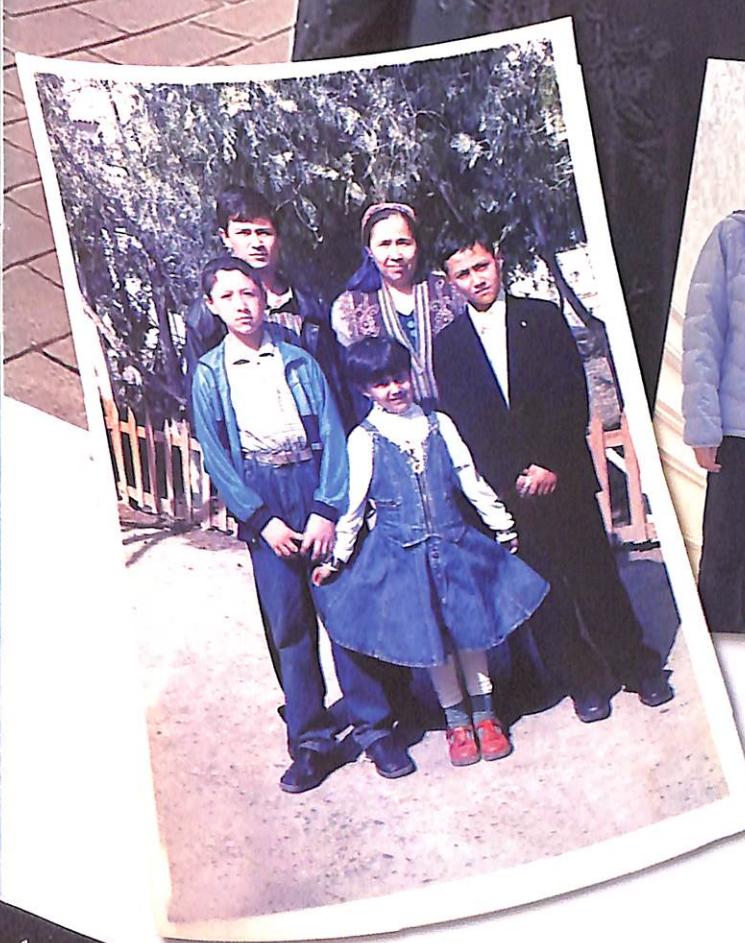
ISSN 2010-541X.
Ўзбекистон Республикаси
Президенти
Администрацияси хузуридаги
Ахборот ва оммавий
коммуникациялар агентлиги
томонидан 2022 йил

5 январда 8831-рақам билан
рўйхатга олинган.

"ALDIN GROUP" МЧЖ
босмахонасида чоп этилди.
Нашр индекси - 867.
Буюртма - 6/25
Адади 1700 нусхада босилди.
Коғоз бичими 60x84 1/8.
Хажми - 5,75 табоқ
Баҳоси келишилган нархда.

Бухоролик
Матлабхоним ва
Мустафо Курбоновлар
оиласи ҳаёти меҳр
билин файзли,
маърифат билан
чароғон.

www.saodatjurnali.uz